Κων/νον Φρόντζον
Πρόεδρον Ε/Η/Μ.
ΕΝΤΑΥΘΑ

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ — ΕΤΟΣ Β' — ΦΥΛΛΟ 14 ● ΜΑΪΟΣ 1979 ● ΙΩΑΝΝΙΝΑ — ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21

ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Εἶναι —καὶ ἦταν πάντοτε γνωστὸ— πὼς τὸ Ζαγόρι, γιὰ πολλοὺς λόγους, ποὺ λίγο πολὺ εἶναι γνωστοὶ σ' ὅλους, ἀνέπτυξε κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ἕναν ἐξαίρετο λαϊκὸ πολιτισμό, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἡ παράδοση ποὺ διασώζεται καὶ κυρίως τὰ ἀρχιτεκτονικὰ καὶ ἄλλα κατάλοιπα τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ, ἀποτελοῦν ἀδιάψευστη μαρτυρία γιὰ τὴν ἄνθησή του καὶ προκαλοῦν τὸ θαυμασμό, τόσο τῶν εἰδικῶν, ὅσο καὶ τῶν πολυπληθῶν ἐπισκεπτῶν τῆς περιοχῆς μας.

Ἦταν φυσικὸ ἡ Πολιτεία, ποὺ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἔγινε ἐλεύθερο κράτος, μετὰ τὴν ἀποτίναξη τῆς δουλείας, νὰ τάξει ὥς ἕνα ἀπὸ τοὺς κύριους σκοποὺς τῆς λειτουργίας της, τὴ διαφύλαξη τῶν ἱστορ. μνημείων, καθὼς καὶ τῶν κατάλοιπων τῆς Λαϊκῆς τέχνης, ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἀκόμα ἐποχή, νὰ ἐνδιαφερθεῖ καὶ γιὰ τὴν τύχη τῶν κειμηλίων τοῦ Ζαγορίσιου πολιτισμοῦ καὶ νὰ λάβει μέτρα γιὰ τὴ διάσωσή τους. Ἔτσι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία Ἰωαννίνων ἀπὸ χρόνια τώρα ἔχει προβεῖ στὸν χαρακτηρισμὸ πολλῶν ἀπὸ αὐτὰ ὡς «διατηρητέων ἱστορικῶν μνημείων». Ἦταν κάτι ποὺ ὄφειλε τὸ Ἔθνος στὸ Ζαγόρι, σὰν ἐλάχιστη ἀνταμοιβὴ γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ χώρου καὶ τῶν κατοίκων του στὸν ἐθνικὸ πολιτισμό, τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες, τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδεία γενικώτερα. Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ παρατηρηθεῖ στὸ θέμα τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν εἶναι ὅ,τι δὲν συμπεριέλαβαν κι' ἄλλα μνημεῖα ἀξιόλογα ποὺ ὑπάρχουν καὶ ποὺ ἔχουν ἀνάγκη διατηρήσεως.

Ἐκεῖ ὅμως ποὺ δυσχεραίνεται ἡ ὅλη ὑπόθεση καὶ κινδυνεύει νὰ μεταβληθεῖ σὲ θεωρητικὴ μόνο πρόθεση, χωρὶς τὸ ἀνάλογο ἀντίκρυσμα, εἶναι ἡ ὑλοποίηση τῶν πράξεων καὶ ἀποφάσεων τῆς Πολιτείας. Δὲν ἀρκεῖ δηλαδὴ νὰ χαρακτηρίζεται ἕνα μνημεῖο ὡς διατηρητέο γιὰ νὰ γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὴ σωτηρία του. Ὁ χαρακτηρισμὸς ὑποδηλώνει μόνο τὴν πρόθεση τῆς Πολιτείας γιὰ τὴ διάσωσή του καὶ τίποτε ἄλλο. Ἀλλὰ μόνο ἡ πρόθεση δὲν φθάνει. Χρειάζεται καὶ ἡ πράξη ποὺ θὰ καταξιώσει τὴ βούληση. Καὶ ἡ πράξη συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν ὕπαρξη τῶν ἀναγκαίων ὑλικῶν πόρων, ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν τὴ διάσωση τῶν πολιτιστικῶν κατάλοιπων τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἂν τὸ τελευταῖο δὲν ὑπάρχει, ἡ πρόθεση δικαιολογημένα χαρακτηρίζεται κάπως ἀλλοιῶς ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερόμενους...

Ἀφορμὴ γιὰ τὶς σκέψεις αὐτὲς μᾶς δίνει ἡ περίπτωση τοῦ ξακουστοῦ γεφυριοῦ κάτω ἀπὸ τὸ Κουκούλι, τοῦ γεφυριοῦ τοῦ «Κύρ Νούτσου ἢ Κόκκορου». Τὸ γεφύρι (διατηρητέο μνημεῖο, ΦΕΚ. 239)30-6-1964) μὲ τὸ πλημμύρισμα τῶν νερῶν τοῦ Βίκου ἔπαθε σημαντικὲς ζημιὲς στὴν τοιχοποιία, κοντὰ στὸ δεξιὸ βάθρο του. Ἡ διάβρωση συνεχίστηκε καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος καταρρεύσεως τῆς ἀψίδας (καμάρας) του, πρᾶγμα ποὺ θὰ σήμαινε ὁλοκληρωτικὴ καταστροφὴ τοῦ γεφυριοῦ.

Τὸ θέμα ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ τόσο στὴν Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Ἠπείρου, ὅσο καὶ στὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν. Καὶ παρόλο ποὺ εἶχαν περάσει τέσσερες μῆνες καμμιὰ ἐνημέρωση τῶν ἐνδιαφερόμενων δὲν γινόταν ἀπὸ τὶς ὑπεύθυνες ὑπηρεσίες, τόσο γιὰ τὸ ποιὰ ἀπ' αὐτὲς ἦταν ἁρμόδια γιὰ τὸ θέμα, ὅσο καὶ γιὰ τὸ χρόνο τῆς ἐπισκευῆς τῶν φθορῶν. Μόνο ἀνεπίσημες καθησυχαστικὲς διαβεβαιώσεις δίνονταν, ποὺ φυσικὰ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ διασκεδάσουν τὴ δικαιολογημένη ἀνησυχία τῶν κατοίκων. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ λεχθεῖ καὶ γιὰ τὴν ἐφημερίδα αὐτὴ ποὺ ἔχει ἀπὸ καιρὸ ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ θέμα.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 9η ΣΕΛ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΜΑΣ

Οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ κράτησαν τὸν Ἑλληνισμὸ

Ἰωάννης Α. Καραμεσίνης (ὁ Ρωμιόπασας)

ΤΟΥ κ. Κ. ΒΑΡΖΩΚΑ

Ἀπὸ τὸ 17ο αἰῶνα καὶ μετά, στὴ ΒΔ Ἤπειρο ἄρχισε νὰ ἐπικρατεῖ, σιγά, σιγά, ἕνα κῦμα ἀλλαξοπιστίας. Πολλοὶ χριστιανικοὶ πληθυσμοί, ἰδιαίτερα στὶς περιοχὲς τῆς Ἀλβανίας τῆς Β. Ἠπείρου στὸ Τσάμικο, καθὼς καὶ σποραδικὰ στὴν ἄλλη Ἤπειρο, ἀκόμα καὶ μέσα στὰ Γιάννινα, ἄρχισαν νὰ ἀλλαξοπιστοῦν καὶ νὰ γίνονται μωαμεθανοί. Ἡ ἀλλαξοπιστία ἔδινε στοὺς νέους μουσουλμάνους μεγάλα προνόμια σὲ βάρος τῶν Χριστιανῶν. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶχε πάρει σοβαρὲς διαστάσεις, μετὰ τὸ 1700, στὴν Β. Ἤπειρο καὶ Ἀλβανία, ὅπου νεοφώτιστοι μουσουλμάνοι μὲ τὸν φανατισμὸ ποὺ τοὺς διέκρινε, ἄρχισαν νὰ κάνουν ἐπιδρομὲς σὲ βάρος τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἀνησύχησε τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τοὺς ἐξέχοντες ἕλληνες τῆς Κων)πολης οἱ ὁποῖοι ἀποφάσισαν νὰ ἀντιδράσουν. Τὴν περίοδο αὐτή, πολλοὶ πατριῶτες ἀπὸ τὴν Κων)πολη, ἦρθαν στὴν Ἤπειρο νὰ βοηθήσουν τὸ Χριστιανικὸ πληθυσμὸ μὲ κάθε τρόπο. Ἀργότερα τὸ Πατριαρχεῖο ἔστειλε τὸ σοφὸ καλόγερο τὸν Κοσμᾶ, ποὺ ἡ μεγάλη του φυσιογνωμία, ἔδωσε κουράγιο στοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἠπείρου καὶ σταμάτησε τὸ κῦμα τῆς ἀλλαξοπιστίας στὴν Β. Ἤπειρο καὶ Ἀλβανία.

Ὁ Πάτερ Κοσμᾶς πλήρωσε μὲ τὴ ζωὴ του τὴν Ἀποστολικὴ του δράση καὶ πολὺ δίκαια ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ἀνακήρυξε Ἅγιο.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἦρθε, στὴν Ἤπειρο, ἀπὸ τὴν Κων)πολι, ὁ Ἰωάννης Καραμεσίνης. Ὁ Ἰωάννης ἢ Ἰωαννοῦτσος Καραμεσίνης ἦταν γυιὸς τοῦ Ἀλέξη Καραμεσίνη, παιδὶ τοῦ Κωνσταντῆ Λάζου ἀπὸ τὸ μεγάλο σόϊ τῶν Καρατζάδων, ἀπὸ τὸ Καπέσοβο ποὺ εἶχαν ἀναπτύξει μεγάλη ἐμπορικὴ καὶ πολιτικὴ δράση στὴν Κων)πολι, Βλαχία καὶ τὴ Ρωσία. Ὁ Κωνσταντὴς Λάζου ἦταν μελαχροινὸς καὶ πῆρε τὸ παρατσούκλι Καραμεσίνης, ποὺ ἔμεινε σὰν ἐπίθετο καὶ στὸν γυιό του Ἰωαννούτσο Ἀλεξίου ἢ Καραμεσίνη, πατέρα τοῦ μετέπειτα Ἥρωα Ἀλεξίου Νούτσου.

Ὁ Ἰωάννης Καραμεσίνης, ἢ Ἰωαννοῦτσος Ἀλεξίου, ὅπως ὁ ἴδιος ὑπογράφει καὶ ὅπως ἐπίσημα ἀναφέρεται στὴν Ἱστορία, ἐγκαταστάθηκε στὰ Γιάννινα γύρω στὸ 1740. Τὸ 1742 παντρεύεται τὴν πλούσια κόρη τοῦ κυρ Ἀνα-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 8η ΣΕΛ.

ΣΤΙΧΟΙ ΑΠΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ κ. Κ. ΒΑΡΖΩΚΑ

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΧΟΡΕΤΤΙΚΑ «ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ»

Ὕστερα ἀπὸ κάθε «βαρύ» τραγούδι ποὺ παραγγέλνει ὁ πρῶτος χορευτής, οἱ ὀργανοπαίχτες ἀρχίζουν τὰ «γυρίσματα» ποὺ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ στρώσει» ὁ χορὸς καὶ νὰ πάρουν μέρος στὸ χορὸ ὅλοι οἱ χορευτές. Τὰ «γυρίσματα» συνηθίζονται σ' ὅλους τοὺς Ζαγορίσιους χοροὺς καὶ λέγονται τραγουδιστὰ ἀπὸ τὰ «ὄργανα» καὶ διακρίνονται γιὰ τὴ γλυκιά τους μελωδία καὶ τὸν θαυμάσιο ἐρωτικὸ στίχο.

Παρακάτω δημοσιεύω ὡρισμένα «γυρίσματα» ποὺ συνηθίζονται στὰ χωριὰ μας: ἀνάλογα μὲ τὸ χορὸ καὶ τὸν πρῶτο χορευτή.

Α΄ ΣΤΡΤΟΣ ΓΥΡΙΣΤΟΣ ΧΟΡΟΣ

Σταφύλι μου καὶ μοσκοστάφυλλο
καὶ τοῦ Μαγιοῦ τριαντάφυλλο
Σταφύλι μου καῦμὸ πῶχει τ' χείλι μου
Ἐσὺ σε τὸ σταφύλι κυρά μου
κι' ἐγὼ τὸ τσάμπουρο
Ὅλοι φιλοῦν στὰ χείλη κι' ἐγὼ τὸ μάγουλο
ἐσὺ σαι κι' ἄλλη μία σ' αὐτὴ τὴ γειτονιά
τὰ κάλη σου κυρὰ μου δὲν τἄχει ἄλλη καμιὰ
Μαχαιρωμένο μ' ἔχει γερὸς δὲν φαίνεται
Κι' ἄλλος ἀπὸ τι 'σένα γιατρὸς δὲ γένεται
Σένα τὰ λέω τοῦτα κι' ἂν θέλεις ἄκουστα
Πᾶρε χαρτὶ κι πέννα κι κάτσε γράψετα.

Β΄ ΣΥΡΤΟΣ ΣΤΡΩΤΟΣ (ἡσυχος)

Μάγια μώχεις καμωμένα κι' τρελλαίνομαι γιὰ σένα
Μάγια μώχει ἡ ἀδερφὴ σου κι' τρελλαίνομαι μαζὺ σου
Ἔλα, ἔλα ποὺ σοῦ λέω μὴ μὲ τυραγνᾶς κι' κλαίω
Ἔλα, ἔλα μὲ τ' ἐμένα νὰ περνᾶς χαριτωμένα
Ἔλα, ἔλα τὸ πουλὶ μου τώρα πούψιαι μοναχὴ μου
Στὸ χαρτὶ τἄχω γραμμένα ὅσα μώχεις καμωμένα
στὸ χαρτὶ καὶ τὸ δευτέρι καὶ στὸ παχουλὸ σου χέρι
γαλιάντρα μου γαλιάντρα μου μοὺ ζούρλανες τὸν ἄντρα μου.

Γ΄ ΣΤΡΤΟΣ ΠΗΔΥΧΤΟΣ

Ἄχ μωρὲ σεβντὰ καὶ καρασεβντὰ ἄχ πὼς μ' ἔχει καταντήσει
(τὸ μαῦρο (δίς)
Ἄχ εἴκοσι δυὸ ὁ χρονῶν παιδὶ στὸν ἅδη θὰ μὲ κλείσεις
(τὸ μαῦρο (δίς)
Σεβντάδες εἶναι δώδεκα εἶναι κι' ἕνας περίσιος
Εἴν' ὁ σεβντὰς τῶν κοριτσιῶν δὲν εἶναι παιδιαίσιος
Ἄχ Σεβντὰ μου ἄχ σεβντὰ μου δὲ σὲ χόρτασε ἡ καρδιὰ μου
τὸ σεβντὰ μου ν' ἀποχτήσεις καὶ τρελλὴ νὰ καταντήσεις
Νὰ κι' ὁ ἕνας νὰ κι ὁ ἄλλος κι' ὁ Σεβντὰς εἶναι μεγάλος
Τοῦτο τὸ καλοκαιράκι κυνηγοῦσα ἕνα πουλάκι
κυνηγοῦσα κι πασκούσα νὰ τὸ πιάσω δὲν μποροῦσα.

Δ΄ ΣΤΡΤΟΣ ΤΡΙΑ ΚΙ' ΕΝΑ

Γιὰ δὲς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ πὼς ἄναψε κι' καίει
κάποιος ἀγάπη ἔχασε κι κάθεται κι' κλαίει
Δὲν θέλω γὼ Παράδεισο δὲ θέλω γὼ ν' ἀγιάσω
μὸν θέλω τὸ κορμάκι σου νὰ τὸ σφιγταγκαλιάσω
Βάσανα πῶχει τὸ χαχὶ καὶ πίκρα τὸ γαλόνι
κι' ὅποιος λεβέντης τὰ φορεῖ τὰ νειάτα του σκλαβώνει.
Ὅσα φτερὰ κι' κόκαλα ἔχει ἡ μαῦρη κότα
τόσες φορὲς σὲ φίλησα πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα
Ὅσα φτερὰ κι' κόκαλα ἔχει τὸ περιστέρι
τόσες φορὲς σὲ φίλησα κανένας δὲν μᾶς ξέρει
ἀγάλια ἀγάλια σφίξε με γιατὶ μαι ἀγκαστρωμένη
Μὴ μοῦ σκοτώσεις τὸ πιδὶ κι πᾶμε κολασμένοι!
Μὴν ἀγαπᾶς πιστόβλακα γυναῖκα παντρευένη
ἀγάπα κόρ' ἀνύπαντρη καρσέλα κλειδωμένη
ἀνάθεμα τὴ μάνα σου κι' τὴ δικὴ μ' ἀντάμα
ποὺ δὲν μᾶς ἀραβώνιασαν νὰ κοιμηθοῦμ' ἀντάμα

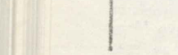

Στιγμιότυπα ἀπὸ τὴν ἐπιστροφὴ στὸ χωριὸ

Ἀνέβηκε ἔγκαιρα ὁ κυρ - Ἀντρέας μὲ τὴν Ξανθίππη στὸ χωριό, στὰ Ζαγοροχώρια.

Βρῆκαν ἕνα κρύο παγωμένο σπίτι, γεμάτο σφαλαγκονιὲς καὶ ποντικοαπόβλητα περιζωσμένο μὲ ξεράδια φυλλώματα μισοσαπισμένα. Τὰ πέργουλα γκρεμισμένα, τσαλακωμένα στὸ κηπάρι, δρθωναν σχήματα ἀκανόνιστα, δείγματα τῆς ἄστατης κι ἀπροσδιόριστης διαλειμματικῆς ζωῆς, στὸ σπίτι ποὺ χρόνια λαμπρὰ κυλοῦσε ἡ ζωή. Περισσότερο κλειστὸ τὸ σπιτικό, λίγες μῆνες ἢ καὶ μέρες ἀνοιχτό, ἔχανε τὴ λάμψη, τὴν κραυγὴ μιᾶς ἔντονης ζωῆς, χωρὶς κλάμα, γέλιο καὶ φωνὲς παιδιῶν καὶ παρουσία μιᾶς ροδοστάλακτης κοπέλας. Ἡ γριὰ μόλις ἔφτασε ἐκεῖ τραδοῦσε τὰ μαλλιά, ἀπὸ ποῦ νὰ πρωταρχίσει τὴ Ζαγορίσια πάστρα, γιὰ νὰ λάμψη τ' ἀρχοντικό κι' ὅλο σκέπτονταν ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἔφτασαν, ποιὰ θὰ ἔβρισκε νὰ κράξη γιὰ βοηθὸ, τὴν ὥρα ποὺ ὁ Ἀντρέας γνοιάζονταν μονάχα ν' ἀνάψει τὴ φωτιὰ στὸ τζάκι καὶ στὴ θερμάστρα τοῦ νοντᾶ, γιατὶ ἤξερε καλὰ ποιὸς εἶναι ὁ ἐχτρὸς τῆς ἡλικίας ποὺ περνοῦσαν. Ἀνάγρια σκόρπια στὸ χωριὸ κάπνιζε κανένα τζάκι κι ἀπ' τὸν καπνὸ ξεχώριζαν ποιὸς βρίσκονταν, ποιοὺς θ' ἀντάμωναν ξανὰ τὴν ἄλλη μέρα στὸ χωριό. Λίγοι σὰ γέροι πεισματάρηδες, φτιαγμένοι μόνο γιὰ ζωὴ σφιχτὴ ἀγκαλιαστή, στὸν τόπο ποὺ μεγάλωσαν καὶ γέρασαν πλάϊ στὸν καπνὸ τῆς πυροστιᾶς, ξεχειμώνιασαν ἐκεῖ.

Σὲ λίγο ὅταν σουσούπωσε κι' ἄναψαν οἱ λάμπες στ' ἀρχοντικό, ποὺ βρίσκονταν στὸν πάνω μαχαλᾶ, ὅλοι ὅσοι ἀντίκρυσαν τὸ φῶς τοῦ ἐρχομοῦ, ἄρησαν νὰ ξεγυθεῖ μέσα τους μιὰ εἴδηση χαρούμενη. «Γύρισε ἡ Ξανθίππη, νὰ!, φαίνεται τὸ φῶς ἄναψε, πάλι θὰ ξαναζοντανέψει λίγο - λίγο τὸ χωριό μας».

Ἕνας σὰν πιὸ νεώτερος, γερὸς καὶ μπρατσωμένος, ξυλοκόπος, κτίστης καὶ ὑλοτόμος, ποὺ εἶχε τὸ νοῦ του πότε θὰ καλοκαιργιάση στὸ δάσος νὰ μπεῖ ξυλεία γιὰ νὰ βγάλει μαζὶ μὲ τὴν παρέα του, χάρηκε πιὸ πολὺ καὶ γύρισε καὶ επε!

— Ἄντε ὅπου νἄναι, θὰ μᾶς ἔρθουν καὶ τὰ χελιδόνια. Σ' ἄλλο σπίτι φτωχικό, δυὸ ποὺ κράταγαν γιὰνὰ βγῆ πέρα ἡ ζωή, μιὰ γελάδα, δύο γαλάρες γίδες, διπλὴ νοιώσαν τὴ χαρὰ γιατὶ ἀπ' τὸ πρωΐ θ' ἄρχιζε νὰ ραδίζη κάθε μέρα, ἀπὸ μιὰ κανάτα γάλα γιὰ τὸν κύρ—Ἀντρέα καὶ τὴν Ξανθίππη, πάντοτε καλοπληρωμένη.

Σ' ἄλλο σπίτι μόλις ἀντίκοισαν κείνη τὴ στιγμὴ τὸν ἐρχομὸ τῶν δυό, ξαφνιάστηκαν κι' ἀναρωτήθηκαν πὼς δὲν κάθησε κάτω ἡ Ξανθίππη νὰ γίνη ποῶτα ὁ γάνέβαινε γιὰ τὸ χωριό. Δὲν ἤξεραν πὼς πρὶν ἀπ' τὴν ἀποκριὰ τελείωσε κι αὐτὸ τὸ πανηγύρι, γιατὶ τώρα στοὺς νέους ἄλλη ἡμερομηνία βάζεις γιὰ στεριάνα κι ἄλη σοῦ ξεφυτρώνουν.

Τούτη ἡ ἐπιστροφὴ πόση χαρὰ θὰ ἔδινε στὸ Δάσκαλο καὶ τὸν Ἠλιπᾶ ἂν εἶχε τὸ χωριὸ ὅπως κι πρῶτα, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια.

Ὁ κύρ—Ἀντρέας ψάλτης ἀ-

ΤΟΥ κ. ΒΑΣ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

πὸ τοὺς λίγους βοήθαγε τὸ δάσκαλο στὸ ψάλσιμο γιὰ τὰ καλά, ἄλες τὶς μέρες καὶ τὰ βράδια πρὶν τὸ Πάσχα καὶ πιὸ πολὺ ἔκανε κι λάμπη ἡ μέρα τῆς Λαμπῆς, ὅπου καλύτερος ψάλτης στὰ Ζαγόρια.

Τώρα δίχως Παπᾶ καὶ Σχολειὸ χωρὶς παιδιά, γερόντων ἡμερο-χαστήριο τ' ὄμορφο χωριὸ, κοντεύει νὰ ξεχάση τὸ χάρισμα τῆς ψαλτικῆς τοῦ κυρ—Ἀντρέα. Κανένας δὲ μπόρεσε κεῖνο τὸ δῶρο νὰ χαρῆ γιατὶ θὰ ξανάκουγε τὸ τροπάριο τῆς Κασσιανῆς μὲ πολὺ συγκίνηση καὶ λαγαρή, ἀγγελικὰ καθάρια τὴ φωνή, ἀπὸ τόσο φωτεινὴ ξακουστό.

Χωρὶς ν' ἀκουστοῦν κουδούνια καὶ θορύβια ἀπὸ τὴν κίνηση κοπαδιοῦ, χωρὶς νὰ σημάνη τζαμπανοῦ σφύριγμα γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν ζωντανῶν ἀπ' τὴ βοσκή, ἄγχος καμπάνα, μελάνωσε τὸ φῶς νύχτωσε ὁ οὐρανὸς στὸ βυθισμένο πιὰ στὴν νύχτα ὄμορφο χωριό.

ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

◆ Ὁ Δικηγόρος κ. Σπ. Κωτσαδήμας κατέθεσε στὴν ἐφημερίδα μας τὸ ποσὸν τῶν δύο χιλιάδων δραχμῶν εἰς μνήμην τῆς Μητρός του.

◆ Ἡ κ. Ἑλένη Ἰωαν. Καρετσοπούλου ἀπὸ τὰ Βραδέτο ἔστειλε στὴν ἐφημερίδα μας δραχμὰς πεντακόσιες εἰς μνήμην τοῦ γαμπροῦ της Γιάννη Δούκα.

◆ Ἡ κ. Θεόφρα χήρα Ἀθανασίου Πολίτη μᾶς ἔστειλε δραχμὰς πεντακόσιες εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της Ἀθανασίου.

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ. ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ὁμάδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀργανισμοῦ Τουρισμοῦ ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς κ.κ. Γεώργιον Ζέρβαν, Κων. Κολιὸν, τὴν Δ/νίδα Σμύρνη Ζαφειροπούλου καὶ τὸν κ. Τραμπανέλην ἐπισκέφτηκαν τὴν περιοχὴν μας προκειμένου νὰ συγκεντρώσουν στοιχεῖα γιὰ τὴ δυνατότητα τουριστικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ζαγορίου στὰ πλαίσια τῆς **δανειοδοτήσεως τῆς προσπάθειας** ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν ταμεῖον.

Σ.Σ. Ἡ ὁμάδα ὡς πληροφορηθήκαμε ἐπισκέφθηκε στὴν συνέχεια τὰ χωριὰ τοῦ Κεντριοῦ καὶ Ἀντολικοῦ Ζαγορίου· ἀτυχῶς ἡ ἐφημερίδα μας δὲν πληροφορήθηκε ἔγκαιρα τὴν ἄφιξή των καὶ ἐπιστερούμεθα λεπτομερειῶν.

Εἰμόνες ἀπὸ μορφὲς παλιᾶς Ζαγορίσιας ζωῆς

Ὁ Γιαννάκης ὁ Συκοβέλος

Πάντοτε τὴ Μεγάλη Σαρακοστὴ ἔρχονταν στὸ χωριὸ μας ὁ Γιαννάκης ὁ Συκοβέλος ὁ τενεκετσῆς ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο. «Συκοβέλος» γράφονταν, ἀλλ' ὁ πολὺς κόσμος τὸν ἔλεγε μὲ λιγάκι παραλλαγμένο τὸ ἐπώνυμό του. Τὸν ἔλεγαν ὅλοι Σιουκουβέλα καὶ ὄχι Συκοβέλο. Ἔρχονταν στὸ χωριό μας κατὰ κύριο, λόγο ἢ τὴ ἑβδομάδα τοῦ Λάζαρου ἢ τὴν προηγούμενη ἀπ' αὐτή. Ἔρχονταν καὶ δούλευε γιὰ κάμποσες μέρες στὸ χωριό μας πάνω στὴν τέχνη ποὺ ἤξερε. Ἦταν ντενεκετσῆς.

Πότε ἔρχονταν δὲν τὸν πέρναμε χαμπάρι. Πάντως μὲ τὸν ἐρχομό του ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του, δηλ. ἑτοίμαζε τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ δουλειά του στὸ μεσοχώρι τοῦ χωριοῦ. Κόνευε στὸ κελλὶ τῆς ἐκκλησιᾶς. Στὸ Μεσοχώρι ἄναβε φωτιά, ξάπλωνε ἐκεῖ γύρω ἀπ' αὐτὴ ὅλα τὰ χρειαζούμενα ἐργαλεῖα του καὶ τὰ ὑλικά, ἔστρωνε ἕνα σακί δίπλα στὴ φωτιά, πάνω στὸ ὁποῖο κάθονταν μὲ κάποιον ἰδιότροπο τρόπο. Δὲν κάθονταν «σταυροπόδι» γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ κάνει καλὰ τὴ δουλειά του. Κάθονταν ἀκουμπῶντας περισσότερο στὰ γόνατα. Τὰ παπούτσια του, συνηθέστατα φοροῦσε στρατιωτικὲς ἀρβύλες τὶς ἔβγαζε καὶ τἄχε τοποθετημένα σὲ μιὰ ἄκρη κοντά του Τὸ σακί, καθὼς κάθονταν, ὅπως εἴπαμαν παραπάνω, εἶχε φορεμένα στὰ πόδια μονάχα τὰ τσερέπια του (κάλτσες), μαῦρα, μαλλίσια, ὁμορφοπλεγμένα, ποὺ ποτὲ δὲν ἦταν τρύπια. Στὸ κεφάλι του φοροῦσε πάντα τὸ κασκέτο του, γιατὶ φαίνεται θὰ κρύωνε αὐτό, ἐπειδὴ ἦταν φαλακρός. Ἐπειδὴ δὲ στὸ Μεσοχώρι τοῦ χωριοῦ μας πολλὲς φορὲς φυσοῦσε ἕνα κρυαδερὸ ρεύμα, εἶχε πάντοτε στὶς πλάτες του ριγμένο, χωρὶς νὰ ἔχη ἄλλα περασμένα τὰ μανίκια, τὸ πανωφόρι του, ποὺ ἦταν μιὰ χλαίνη στρατιωτικὴ βαμμένη μαύρη.. Τὸν θυμοῦμαι στὰ χρόνια ἐκεῖνα ποὺ ἦταν τὰ πρῶτα 3—4, ποὺ εἴχαμαν ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Στὰ μάτια του φοροῦσε πάντοτε γυαλιὰ στρογγυλὰ μὲ σκελετὸ συρματένιον. Μονάχα, ὅταν ἔρχελνε στὴν ἐκκλησιά, γιατὶ ἦταν πολὺ μεραλλὴς στὸ ψάλσιμο, τότε φοροῦσε ματογιάλια ἀπὸ κεῖνα ποὺ σκάλωναν μοναγά τους στὴ μύτη, χωρὶς νὰ στηρίζονται στ' αὐτά. Εἶχε πολὺ καλὴ ἐμφάνιση. Παρουσίαζε ὄψη ἀγαθοῦ γέροντα. Προξενοῦσε πολὺ καλὴ ἐντύπωση καὶ ἐπιδίωκε κανένας τὴν παρέα του καὶ τὴ συνομιλία του, γιατὶ ἤξερε πολλὰ ἀστεῖα καὶ ἀνέκδοτα καὶ ἦταν ἀοκετὰ ἐγκυκλοπαιδικὸς ἄνθρωπος. Ὅταν ἦταν πολὺ κρύο ἢ ἔβρεχε. τότε μετακόμιζε τὴ φωτιά καὶ ὅλα τὰ πράγματά του στὸ χαγιάτι τῆς ἐκκλησιᾶς μας πρὸς τὸ μέρος ἀπ' ὅπου μπαίνουν καὶ βγαίνουν ἀπ' αὐτὴ οἱ γυναῖκες (γυναικίσιο) καὶ μάλιστα κοντὰ πρὸς τὸ μέρος ποὺ εἶναι τὸ «κελλί». Δούλευε ὅλη τὴ μέρα συνέχεια. Τὸ βράδυ κοιμόταν στὸ κελλί, σ' ἐκεῖνο τὸ δωμάτιο ποὺ ἔχει τζάκι καὶ ὅπου ἄναβε φωτιὰ καὶ ξημέρωνε. Ἀπὸ φαγητὸ αὐτὲς τὶς μέρες ποὺ κάθονταν στὸ χωριό μας, τὰ βόλευε, γιατὶ τοῦ ἔφερναν οἱ γυναῖκες ἀπὸ τὰ σπίτια τους, ὅταν τοὺς ἔρκιανε διάφορα πράγματα τῆς τέχνης του ἀπὸ ντενεκέ. Μαγαζὶ δὲν εἶχε οὔτε τότε τὸ χωριό μας γιὰ νὰ πάει σ' αὐτὸ τὸ βράδυ. Ἦταν ἀρίφης καὶ πενταπάβαρος.

Πολὺ διαφορετικὰ ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἀπὸ τὰ σημερινά. Οὔτε τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἀπὸ ἀλουμίνιο εἶχαν διαδοθεῖ ἀκόμα, οὔτε καὶ τὰ πλαστικὰ τὰ τέτοια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γέμισε ὁ κόσμος σήμερα εἶχαν ἀνακαλυφθεῖ. Ὁ ντενεκὲς ἐξυπηρετοῦσε τὸν κόσμο κατὰ κύριο λόγο, ὕστερα, ἀπὸ τὸ χάλκωμα, ποὺ πάντοτε ἦταν πολὺ ἀχριβό. Τὰ ντενεκεδένια ἀντικείμενα διεικόλυναν τοὺς κατοίκους τῶν χωριῶν μας ὡς πρὸς τὴ χρησιμοποίηση καὶ μεταφορὰ μικρῶν ποσοτήτων ἀπὸ τὰ ὑγρὰ κατὰ κύριο καὶ ἀποκλειστικὸ λόγο. Καὶ μοναδικὸ τεχνίτης γιὰ τὴν κατασκευή τέτοιων ἀντικειμένων γιὰ τὴν περιοχή μας ἦταν ὁ Γιαννάκης ὁ Συκουβέλος ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο.

Καὶ τί δὲν ἔφκιαναν τὰ χέρια του ἀπὸ ντενεκέ: Χωνιὰ σὲ διάφορα μεγέθη, κόφες γιὰ λάδι ἢ πετρόλαδο, λίτρες καὶ δκές, λαδόμπρικα, καφοκούτια (ζαχαρίτσες) καφόμπρικα λογιαστά, χειροκάντηλα, βάσεις γιὰ καντῆλες, φανάρια, γκιοῦμες καὶ γκιούμια, μεταγράτσια καὶ μεταγρατσέλια, στραγγιστήρια κ.λ.π.. Τὰ μεγέθη διαφορετικά, κατὰ τὴν ἀπαίτηση τῆς νοικοκυρᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰ σήματα ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ διαφορετικά, στὰ ὁποῖα κατὰ γενικὸ κανόνα ἔμπαινε καὶ τὸ καλλιτεχνικὸ μεράκι τοῦ τεχνίτη Σιουκουβέλου. Στὸ κάθε ἀντικείμενο ποὺ ἔφκιανε θὰ πρόσθετε καὶ κάτι ἀπὸ καλλιτεχνικὴ ἄποψη, ἀλλὰ δικῆς του ἔμπνευσης. Δὲν τὸν ἐνδιέφερνε νὰ σκολάσει γλήγορα γιὰ νὰ βγάλει πολλὴ δουλειὰ καὶ νὰ κερδίσει περισσότερα. Τὸν ἐνδιέφερνε κατὰ κύριο λόγο νὰ φκιάσει ἕνα ποᾶγμα σίγουρο, μὰ καὶ ζηλευτὸ κι' ἂς χασουεροῦσε ὅσο ἤθελε. Θἄλλεγε κανένας σήμερα γιὰ τὸ κελλὶ τῆς ἐκκλησιᾶς αὐτὸ νοῦστο τοῦ Σιουκουβέλου πὼς δούλευε γιὰ τὴν τέχνη κι ὄνι γιὰ τὰ γρήματα. Λίγο ἐνδιαφέρονταν γι' αὐτά.

Στὰ κάρβουνα τῆς φωτιᾶς του βρίσκονταν πάντοτε γιὰ νἄναι ζεστὰ 2—3 κολλητήρια μὲ διάφορα μεγέθη. Ἐκεῖ ποὺ ἔπαιρνε μ' αὐτὰ τὴ σταγόνα ἀπὸ τὸ καλλάϊ καὶ τὴν ἀκομποῦσε στὴν ἕνωση τοῦ ντενεκέ, νόμιζες πὼς γράφει μὲ τὸ μολύβι. Ἤξερε μὲ πρακτικὸ τρόπο καὶ ἐφάρμοζε τὴ γεωμετρία μὲ ἀξιοθαύμαστη ταχύτητα. Τοῦ ἔλεγες : «Θέλω ἕνο δοχεῖο μὲ σχῆμα λίτρας ποὺ νὰ παίρνει μισὴ δκὰ λάδι» καὶ ἦταν ἱκανὸς σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας νὰ σοῦ τὸ παραδώσει ἕτοιμο. Τὸ ἴδιο γιὰ δοχεῖο γιὰ γάλα ἢ γιὰ κρασὶ νὰ παίρνει μισή, μιὰ δκὰ, δυὸ δκάδες. Ὅτι κόφα γιὰ λάδι ἢ γιὰ πετρόλαδο θὰ τοῦ παράγγελνες, ἦταν ἱκανὸς νὰ τὴ φκιάσει ἀμέσως. Χρησιμοποιοῦσε τὸ ὑποδεκάμετρο καὶ τὸ διαβήτη πάνω στὸ ντενεκὲ, καλύτερα ἀπ' ὅτι χρησιμοποιοῦμε ἐμεῖς αὐτὰ τὰ ὄργανα πάνω στὸ χαρτί. Χρησιμοποιοῦσε ἀκόμα τὸ ἰδιότροπο ψαλίδι του γιὰ τὸ κόψιμο τοῦ ντενεκὲ μὲ μιὰ ἀπερίγραπτη ἐπιδεξιότητα.

Πέρα ἀπὸ τὴ στερεότητα, ποὺ παρουσίαζαν τὰ κατασκευάσματά του, εἶχε τὸ μεράκι νὰ τὰ στολίζει κατὰ τρόπο ἀριστοτεχνικὸ μὲ γραμμές, μὲ τρύπες μεγαλύτερες ἢ μικρότερες, μὲ ζηλευτὲς μαργαρίτες καμωμένες ἀπὸ φυλλαράκια ντενεκένια, μὲ στριφτὰ τόξα κ.τ.ὅ. Τοῦ ἔδινες ἕνα ἄδειο μπουκαλάκι ἀπὸ βερνίκι παπουτσιῶν καὶ σὲ λίγη ὥρα σοῦ παρουσίαζε ἕνα χειροκάν τυλο πραγματικὸ κομψοτέχνημα. Ἔτσι ἔφκιαναν τὰ χέρια του, ἦταν κάτι τὸ ἀχαρακτήριστο καὶ τὸ ἀμίμητο σὲ στερεότητα ἀλλὰ κατὰ κύριο λόγο σὲ καλλιτεχνία καὶ μεραχλίτικο γοῦστο.

Γύρω ἀπ' αὐτὸν κατὰ τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς του ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴ στέκονται ὀρθοὶ ἀρκετοὶ ἄνθρωποι, ἄντρες καὶ γυναίκες, ποὺ σχημάτιζαν κύκλο καὶ παρακολουθοῦσαν μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο τεχνίτη, ποὺ σκυμμένος καὶ ἀπορημένος στὰ γόνατα του δούλευε ἀκατάπαυστα: συμπούσε τὴ φατιά, κολοῦσε, ἔκοβε ντενεκεδένιες λουρίδες, χτυποῦσε τὸ ντενεκεδένιες λουρίδες ἔλαφρὰ μ' ἕνα μικρὸ ξυλένιο σφυρί, χαράκωνε κύκλους μὲ τὸ διαβήτη, ἔφκιανε τρύπες σὲ διάφορα σχήματα καὶ μεγέθη κ.λ.π. Δὲν ἔπαυε ὅμως καὶ νὰ κουβεντιάζει καὶ νὰ χαριεντίζεται, χωρὶς βέβαια νὰ γαλαρώνει καθόλου τὸ ρυθμὸ τῆς δουλειᾶς του.

Κοντὰ στὰ ἐγκαινιασμένα ἄτομα κι' ἐμεῖς τὰ παιδιὰ δὲν ἐννοοῦσαμαν νὰ ξεκολλήσουμε ἀπὸ κεῖ ποὺ δούλευε ὁ Σιουκουβέλος. Καὶ ὅταν πηγαίναμαν στὸ σχολειὸ κι' ὅταν φεύγαμαν ἀπ' αὐτό, ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴ χασομερήσουμε ἀρκετὰ νὰ τὸν περιεργαστοῦμε στὴ δουλειά του. Ἂν ἦταν δυνατὸ κι ἐπιτρεπε νὰ παραμείνουμε κοντά του ὅλη τὴν ἡμέρα, θὰ τὸ κάναμαν κι' αὐτὸ χωρὶς νὰ γνοιαζόμαστε οὔτε γιὰ φαΐ, οὔτε γιὰ τίποτε ἄλλο. Ἀκόμα ξεχνούσαμε ὡς ἕνα σημεῖο καὶ τὰ παιγνίδια μας.

Μὲ τὸ βασίλεμα τοῦ ἥλιου ὁ γέρο - τεχνίτης μάζευε πρόχειρα τὰ πράγματά του καὶ τἄβανε στὸ κατάλυμά του (στὸ κελλί), ὅπου ἄναβε τὴ φωτιὰ στὸ τζάκι. Ἔτρωγε τὸ λιτό του δεῖπνο καὶ ἀναπαύονταν ὕστερα ἀπὸ τὴν κούραση τῆς μέρας. Πρὶν τὸν πάρει ὁ ὕπνος συνήθιζε γιὰ νὰ περάσει ἡ ὥρα του νὰ ψέλνει μὲ κέφι καὶ κανένα δοξαστικὸ ἢ ἄλλο ἀγαπητὸ σ' αὐτὸν ἐκκλησιαστικὸ τροπάριο ἢ ψαλμῳδία. Ὅποιος ἢ ὅποια θὰ τύχαινε νὰ περάσει κατὰ τὸ σούρουπο ἀπὸ τὸ μεσοχώρι καὶ τὶς βρύσες τοῦ χωριοῦ μαζὶ μὲ τὸ μουρμουρητὸ τῶν λίγων νερῶν ποὺ ἔτρεχαν θάκουε νὰ ἑνώνεται καὶ ἡ γλυκειὰ ψαλμῳδία τοῦ Γιαννάκη Σιουκουβέλου. Ἀπερίγραπτος συνδυασμὸς τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ νεροῦ μὲ τὴν νυχτερινὴ προσευχὴ τοῦ γέρου τεχνίτη. Ἀπ' τὶς λίγες στιγμὲς θείας ψυχικῆς ἀνατένισης....

Ὅταν τελείωναν οἱ δουλειὲς τοῦ Γιαννάκη Σιουκουβέλου στὸ χωριό μας καὶ βαστοῦσε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ 5—10 μέρες, μάζευε τὰ πράγματά του σὲ δυὸ σακκιά, τὰ φόρτωνε στὸ μουλάρι κάποιου ἀγωγιάτη κι' ἔφευγε πάλι γιὰ τὸ χωριό του τὸ Τσεπέλοβο. Σὲ μᾶς τὰ παιδιὰ ἔκανε τότε πολὺ μεγάλη ἐντύπωση ἡ παρουσία τοῦ Γιαννάκη Σιουκουβέλου στὸ χωριό μας καὶ ἡ δούλειά του.

Πρὶν φύγει ὅμως γιὰ τὸ χωριό του, θεωροῦσε ὑποχρέωση νὰ καθαρίσει καλὰ τὸ Μεσοχώρι, τὰ χαγιάτια τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ τὸ δωμάτιο ποὺ κοιμόνταν. Δὲν ἄφηνε τίποτε ἀπὸ τὰ λείψανα τῆς δουλειᾶς του. Ὅλα τὰ σκουπίδια τἄριχνε στὸ λάκκο ποὺ εἶναι δίπλα στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ νὰ τὰ πάρει τὸ ρέμα τοῦ νεροῦ. Ἤθελε ἀντίθεση ἀπὸ κεῖνο ποὺ παρατηρεῖ κανένας σήμερα μὲ τοὺς τουρίστες ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὶς μεγάλες πολιτεῖες μὲ τὸν περίφημο σημερινὸ πολιτισμό! Ἔρχονται, αὐτοί, τρῶνε καὶ πίνουν στὸ μεσοχώρι καὶ στὶς βρύσες τῶν χωριῶν μας καὶ σηκώνονται καὶ φεύγουν ἀφήνοντας κουτιὰ ἀπὸ κονσέρβες, φλοῦδες ἀπὸ φρούτα, κόκκαλα ἀπὸ κρέατα, μπουκάλια σπασμένα, καὶ ἄλλα τέτοια κατάλοιπα ἀπὸ τὴν «τουριστικὴ» τους ἐπίσκεψη. Καί, καθὼς καταλαβαίνει κανένας, χρειάζεται ὄχι λίγη φροντίδα καὶ ὄχι μικρὸς κόπος γιὰ νὰ λείψουν τέτοιες ἀσχήμιες καὶ ...βρομιές.

Τέτοιος ἦταν ὁ ντενεκτῆς Γιαννάκης Σιουκουβέλος, ὅπως ἔχει παραμείνει στὴ θύμησή μου. Τεχνίτης μεραλλής, πολύτιμος γιὰ τὴν ἐποχή του, ἀλλὰ καὶ ἀνεπανάλη-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 8η ΣΕΛ.

ΛΗΣΤΕΙΕΣ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΚΗΠΟΙ ('Απρίλιος 1979).- Ἡσυχήθην πρό τινος μὲ τὰ παλαιὰ καλὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς λαμπρᾶς περιοχῆς μας (τοῦ Ζαγορίου) ὑποσχεθεὶς ἐν ταυτῷ ὅτι συντόμως θ' ἀναφερθῶ καὶ μὲ τὰ δεινὰ τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς τοῦ τόπου μας.

Ταῦτα δὲ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὑπέφερον οἱ προγονοί μας ἀπὸ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἀποβεῖ φοβερὰ μάστιξ εἰς τὸν τόπον μας. Ἀναφέρομαι πρῶτον εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν τὴν 6ην Μαΐου 1879.

Τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἦσαν οἱ λησταὶ οἱ ὁποῖοι εἰσέβαλον εἰς τὸ σπίτι τῆς ἀειμνήστου γιαγιᾶς μας Ἄννης Γ. Παπαγιαννοπούλου, ἐνταῦθα ὑπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς Κι-

ΤΟΥ κ. ΓΡΗΓ. ΓΚΡΟΥΪΔΗ
Πρωτοπρεσβυτέρου

α ζ ή μ π ε η καὶ Κ ο υ τ σ ῆ ἐξ Ἀλβανίας, οἱ ὁποῖοι ἀροῦ ἀφήρεσαν ὅ,τι ὡραῖον καὶ τιμαρλὲς ὑπῆρχε μαζὺ μὲ 150 λίρες Ὀθωμανικὲς, ἐκακοποίησαν ἀνηλεῶς καὶ τὴν πενθερὰν της Κυριακὴν Χρ. Παπαγιαννοπούλου καὶ εἰς βαθμὸν ἀφάνταστον. Ἀπήγαγον δὲ καὶ τὸν θεῖον μας Παπανικόλαον Οἰκονομίδην, πατέρα τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Οἰκονομίδη (λαϊκὸν, τότε, ὄντα) εἰς Ἀλβανίαν κρατήσαντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἠλευθερώθη δέ, ἄνευ καταβολῆς λύτρων κατόπιν ἀμνηστίας τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ εἰς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ὁποίου ἐκρατεῖτο. Εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν του ταύτην συνέβαλε τὰ μέγιστα καὶ ὁ τότε Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σωφρόνιος, ὁ ὁποῖος ἠξίωσε πρῶτον τὴν παράδοσίν του καὶ κατόπιν νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀμνηστίαν ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀπότερος σκοπὸς τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν ἦτο ν' ἀπαγάγῃ τὴν γιαγιὰ μας Ἄνναν Γ. Παπαγιαννοπούλου ἡ ὁποία κατόρθωσε νὰ διαφύγῃ εἰς ἀσφαλὲς γειτονικὸν σπίτι μὲ τὴν ἀείμνηστον μητέρα μου Ἀμαλίαν Ἰω. Γκρουΐδη τὴν ὁποίαν ἐβάσταζε βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας της ἕξ μηνῶν.

Ὁ παπποῦς μας ἀείμνηστος Γεώργιος Χρ. Παπαγιαννόπουλος εὑρίσκετο τότε εἰς Τσεπέλοβον. Διηύθυνε τὸ Σχολαρχεῖον (καθ' ὃ ἐκπαιδευτικὸς). Ὅταν τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης ἐπληροφορήθη τὸ δυσάρεστον γεγονὸς ἦλθε μετ' ἀποσπάσματος Τουρκικοῦ (Κουσιάδας ποὺ ἔλεγαν τότε) ἀλλ' εὗρον τὰ πάντα εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἦσαν τὰ δεινὰ τῆς τότε ἐποχῆς διὰ τὰ ὁποῖα, Θεοῦ θέλοντος, θ' ἀσχοληθῶ ἐν καιρῷ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι διὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὸν εὐεργέτην τοῦ χωριοῦ μας ἀείμνηστον Ἀπόστολον Καλέντζον κ.λ.π. Πάντα τ' ἀνωτέρω ἐπληροφορήθην ἀπὸ τὸν θεῖον μας Παπανικόλαον Οἰκονομίδην τὸν ὁποῖον προανέφερα καὶ ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐθεντικὴ πηγή.

«Αἰωνία δέ, ἄς εἶναι ἡ μνήμη του».

ΕΓΚΑΙΝΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Τὴν Κυριακὴ 6 τρέχ. ὁ Πολιτιστικὸ Σύλλογος Κήπων παρέδωσε στὸ Κέντρο ἐρευνῶν ἕνα παληὸ Ζαγορίσιο σπίτι ποὺ θὰ χρησιμεύσει σὰν ἕδρα τοῦ Ἱδρύματος. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἔγινε ἡ γιορτὴ τῶν ἐγκαινίων του.

Στὶς 7 τὸ ἀπόγευμα ὁ πρωτοπρεσβύτερος κ. Γρηγ. Γκρουΐδης ἔκανε τὸν ἁγιασμὸ καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ πολιτιστικοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιος Γκρουΐδης ἀφοῦ εὐχαρίστησε ὅσους παραβρέθηκαν στὴ γιορτὴ τόνισε ὅτι θεωρεῖ μεγάλη του τιμὴ ποὺ ἔτυχε σὲ κεῖνον νὰ παραδώσει τὸ κλειδὶ τοῦ κέντρου.

Ἀπαντώντας ὁ πρόεδρος τοῦ κέντρου εὐχαρίστησε τὸν πρωτοπρεσβύτερο κ. Γρηγ. Γκρουΐδη, τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητας κ. Τόλην Ἀγάπιον καὶ τὸ Δ.Σ. του, τὸν πρόεδρο τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Γκρουΐδη καὶ τοὺς κατοίκους γιὰ τὴν εὐγενικὴ καὶ γενναιόδωρη προσφορά τους καὶ ὑποσχέθηκε ὅτι τόσο αὐτὸς ὅσο καὶ τὸ Δ.Σ. του θὰ προσπαθήσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς προσδοκίες τους, παρακάλεσε δὲ τὸν ἐμπνευστὴ τῆς ἰδέας τοῦ κέντρου μιλήσει ἀναπτύσσοντας τοὺς σκοποὺς τοῦ κέντρου.

Ὁ κ. Μιχ. Ἀράπογλου Ἀρχιτέκτων καὶ συνεργάτης μας ἀνέπτυξε μὲ λίγα λόγια τοὺς σκοποὺς τοῦ κέντρου (φύλλο μας ἀριθ. 5 σελίς 8).

Ἀναφέρθηκε στὴν πλούσια ἱστορία τῆς περιοχῆς μας καὶ τόνισε ὅτι οἱ στόχοι τοῦ κέντρου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πετύχουν μὲ τὴν ἐργασία τῶν λίγων ἀλλὰ χρειάζεται ἡ βοήθεια καὶ ἡ ἀγάπη ὅλων.

Στὸ τέλος δυὸ ὄμορφες Ζαγορισιοποῦλες ντυμένες μὲ τὴν παραδοσιακὴ στολὴ των πρόσφεραν γλυκά.

Τὸ βράδυ στὸ μαγαζὶ τοῦ Παύλου Κατσαυριὰ γιορτάστηκε τὸ γεγονὸς μὲ πίττες ποὺ προσφέρθηκαν ἀπὸ τῆς Μπαγιότισσες, ψητὸ καὶ ἄφθονο κρασὶ καὶ οἱ χορευταράδες μὲ τὴν συντροφιὰ τῶν δοχάνων Σαρέα - Ψαρὰ - Μάνθου, χόρεψαν ὡς τὶ μικρὲς ὧρες.

Ε.Π.

Τὸ τραγούδι τοῦ Σαντίκη

Ἀναφορὰ θὰ κάνω μέσα στὸ Μέτσοβο
νὰ φύγει ὁ Σαντίκης ἀπ' τὸ Τσεπέλοβο
Δὲν σᾶρεσαν Σαντίκη οἱ κόττες καὶ τ' ἀρνιὰ
μόν' σ' ἄρεσε ἡ μπομπότα στὰ Κάτω Σουδενά

Τὸ δημοτικὸ αὐτὸ τραγούδι μὲ τὸ χαρούμενο σκοπὸ εἶχε γίνει «σουξὲ» στὸν Ἠπειρωτικὸ χῶρο καὶ τραγουδήθηκε γιὰ καιρὸ ὅσο κανένα ἄλλο καὶ ἰδιαίτερα στὸ Ζαγόρι ἀπὸ ὅπου καὶ πρωτοξεκίνησε ὅπως θὰ τὸ περιγράψουμε στὴ συνέχειά μας.

Ἡ φήμη γιὰ τὴν ὁμορφιὰ τῆς νύφης ποὺ ὁ γάμος της ἔγινε σὲ χωριὸ τοῦ Ζαγοριοῦ ξεπέρασε τὰ σύνορα τοῦ χωριοῦ της καὶ ἀπλώθηκε σὲ ὅλο τὸ Ζαγόρι καὶ ἀκόμα μακρύτερα. Οἱ καλεσμένοι κοντοχωριανοὶ στὸν ἀρχοντικὸ ἐκεῖνο γάμο - ποὺ κράτησε μιὰ ἑβδομάδα ἀπὸ τὴν Παρασκευὴ ποὺ ἄρχισε μὲ τὰ προζύμια ὡς τὴν Τετάρτη μὲ τὰ πιστρόφια - σὰν τὴν εἶδαν στολισμένη νὰ λάμπει ἀπὸ ὁμορφιὰ καὶ χάρη τὸ παραδέχτηκαν ὅ-

ΤΟΥ κ. ΚΩΣΤΑ ΒΛΑΧΟΥ

λοι τους - γυναῖκες ἄντρες - καὶ ἀναγνώρισαν ὅτι τέτοια καλλονὴ δὲν μάτα εἶχαν δεῖ τὰ μάτια τους στὸν τόπο τους. Ἂν καὶ οἱ Ζαγορίσιες κοπέλες φημίζονταν γιὰ τὴν ὁμορφιὰ τους ἐκείνη ξεχώριζε μὲ τὴ δικὴ της ὁμορφιὰ καὶ γοητεία. Ψηλή, λιγνή καγκελοφρύδα - ποὺ τὸ λέει καὶ τὸ τραγούδι - μαῦρα μάτια, χείλη κερασένια, δόντια μαργαριταρένια καὶ οἱ πλεξοῦδες ἀπὸ τὰ ξανθά της τὰ μαλλιὰ ξεπερνοῦσαν τὴ μέση της.

Μὲ αὐτὰ τὰ χαρίσματα καὶ ἄλλα ἀκόμα τὴν ἐγκωμίασαν σὰν γύρισαν στὰ χωριὰ τους ὥστε ἀπὸ τὸ ὀχταήμερο γάμο ὅπως προαναφέραμε. Ἔτσι ἀπὸ στόμα σὲ στόμα ἡ ὁμορφιὰ της μεταδόθηκε καὶ μαθεύτηκε σ' ὅλο τὸ Ζαγόρι καὶ εἶχε γίνει τὸ θέμα τῆς ἡμέρας ὡς ποὺ ἔφτασε καὶ στὰ ἀφτιὰ τοῦ Σατραπίσκου καὶ ἐρωτύλου διοικητὴ τοῦ Ζαγοριοῦ Σαντὶκ ποὺ εἶχε ἕδρα τὸ Τσεπέλοβο. Τοῦ κέντρισε τὸν ἐρωτικό του πόθο καὶ πῆρε τὴν ἀπόφασι νὰ τὴν ἀπαγάγει, νὰ τὴν κάνει δική του, ἀδιαφορῶντας γιὰ ὅλα: Προσβολὴ τῆς οἰκογένειας, χωριανῶν κ.τ.λ. Ὅσο γιὰ τὸν ἴδιο, τὶ εἶχε νὰ φοβηθεῖ ἕνας τοῦρκος διοικητὴς στὰ χρόνια ἐκεῖνα τῆς σκλαβιᾶς; Ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσε ἦταν ἡ ἀπαγωγὴ νὰ γίνει ξαφνικά, νὰ μὴ δοθεῖ καιρὸς νὰ σηκωθεῖ τὸ χωριὸ στὸ πόδι καὶ νὰ τρέξει νὰ τὴ γλυτώσει ἀπὸ τὰ χέρια του. Ἀπὸ δικούς του ἀνθρώπους ἔμαθε πὼς ἡ πεντάμορφη ἀρχοντοπούλα νύφη κάθε βράδυ ἔβγαινε στὸν ὄβροὸ τοῦ ἀρχοντικοῦ μὲ τὴν καουδένια βολοτὴ πόστα, τὰ δυὸ πέτρινα πεζούλια δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ νὰ περιμένει τὰ γίδια νὰ βοῦν ἀπὸ τὸν τσοπάνο, νὰ τὰ βάλει μέσα στὸ κελάρι. Ἐκείνη τὴν ὥρα δυὸ τρεῖς ζαπτιέδες ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Σαντίκη ποὺ θἄρχονταν γιὰ περιοδεία ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο τὸ ἀπομεσήμερο, ἀφοῦ περνοῦσαν δῆθεν τυχαία ἀπὸ ἐκεῖ θὰ τὴν ἄρπαζαν καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει θὰ τὴν ἀνέβαζαν στὸ βάλα στὸ ἄλογο μὲ βουλωμένο τὸ στόμα βοηθοῦμενοι καὶ ἀπὸ ἄλλους τσανταρμάδες ποὺ θὰ περιμέναν νὰ τὴν παραλάβουν καὶ θἄφευγαν καλπάζοντας πρὸς τὸ βουνό. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Μὲ ἄλλα γιὰ τὴ νύφη βρῆκαν τὴν πεθερὰ πρὸς μεγάλη ἀπογοήτευση τοῦ Σαντίκη ποὺ τὴν περίμενε γιὰ ἀγωνία καὶ λαχτάρα.

Ἡ ἀπαγωγὴ προδόθηκε ἀπὸ τὸν Ἀρβανίτη δραγάτη —μὲ τὸ ἀζημίωτο δέβαια— ποὺ γνώριζε τὸ μυστικὸ πάλι ἀπὸ Ἀρβανίτη ζαπτιέ. Τοὺς εἰδοποίησε ἀπὸ δυὸ δὺς καὶ δυὸ ὧρες προτοῦ φτάσει ἕνας ἄντρας καὶ μιὰ γυναῖκα ντυμένοι σαρακατσάνικα φεύγα. Ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ γαμπροῦ, ἀνέβαιναν καβάλα σὲ δυὸ γερὰ μουλάρια, ἕνα ἄλλο τὸν ἀγωγιάτη, καὶ μετὰ ἀπὸ ἡμέρη πορεία ἔφταναν ἀργὰ τὸ βράδυ στὰ Γιάννενα. Τὴν ἴδια μέρα τὸ πρωΐ γιὰ σιγουριὰ καὶ ἀσφάλεια ἔφευγαν μὲ τὴν ἄλογο γιὰ Φιλιππιάδα - Πρέβεζα ἀπὸ ἐκεῖ στὸ βαπόρι γιὰ Πειραιὰ - Κωνστάντζα καὶ συνέχεια μὲ τὸ σιδηρόδρομο στὸ Βουκουρέστι, στὸ κτῆμα τοῦ γαμπροῦ.

Πρὶν ξεκινήσει ἀπὸ τὰ Γιάννενα ὁ γαμπρὸς ἔστειλε μιὰ ἀναφορὰ στὸν ἀνώτερο διοικητὴ στὸ Μέτσοβο ἐξιστορώντας τοὺς λόγους ποὺ τὸν ἀνάγκασαν νὰ φύγει ἀπὸ τὸ χωριό του. Ὅτι ὁ Σαντίκης ἐπιχείρησε νὰ τοῦ ἐκβουλευτεῖ τὴν τιμὴ τῆς γυναίκας του καὶ τοῦ ζητοῦσε ἄν ὄχι τὴν τιμωρία του, ποὺ δὲν θὰ γνώριστε ποτέ, μὰ τουλάχιστο τὴν μετάθεσή του. Γιὰ νὰ προλάβει καμιὰ ἄλλη παρόμοια περίπτωση.

Ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις ποὺ ἔγιναν καὶ μὲ τὴ μετάθεση ποὺ ἀκολούθησε ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο τοῦ Σαντίκη, ἡ ἀναφορὰ ἔγινε γνωστὴ καὶ ἔδωσε λαβὴ στὴ λαϊκὴ Ζαγορίσια μοῦσα νὰ σκαρώσει τὸ τραγούδι ποὺ ἀναφέραμε στὴν ἀρχὴ μὲ τὸ χαρούμενο σκοπό του καὶ ποὺ τὸν χόρευαν παντρεμένες καὶ ἀνύπαντρες στὸ μεσοχώρι στὶς γιορτὲς, Κυριακές, γάμους καὶ πανηγύρια.

Οἱ Ζαγορίσιες κυράδες ποὺ συνιβαδίζουν μὲ τὰ χρόνια ἄσπρισαν κι' ἄν βρίσκονται μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ χωριά τους θὰ τὸ θυμοῦνται τὸ τραγούδι ποὺ στὰ σίγουρα θὰ τὄνουν σύρει κιόλας καὶ τώρα ἀναπολοῦν τὰ χρόνια ἐκεῖνα καὶ τὰ ὄμορφα νιάτα τους ποὺ δὲν ξαναγυρνοῦν.

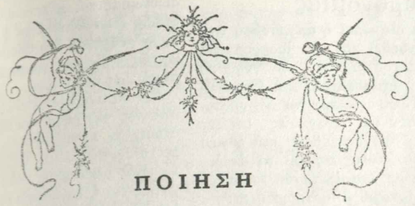

ΠΟΙΗΣΗ

ΤΟΥ κ. **ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ**

ΧΙΟΝΙ ΣΤΗΝ ΠΙΝΔΟ

Σ' ἀλέγατα δεμένα ξεφυγοῦνε τὰ παιδιά μας,
φύγανε οἱ ἰγυνάϊκες μὲ τὰ γόνατα στὸ χιόνι·
ποὺ εἶναι σπηλιὰ νὰ μείνουμε καὶ ποῦ ἕνα κούφιο δέντρο;

Βορειὰ ληστή, μὴ μᾶς τραβᾶς καὶ χιόνι μὴ μᾶς γδύνεις.
Πέφτουν τὰ λουλουδάτα μας κιλίμια στοὺς γκρεμοὺς.
Σὰν τοὺς νεκροὺς ξαπλώσανε τὰ πρόβατα,
σὰν τοὺς νεκροὺς ποὺ ἀκοῦν τῆς γῆς τὸ παραμύθημα.

Τρώει τὸ στουρνάρι ὁ δόγγος μας Τουρίστες,
κάτω ἀπ' τὰ πικράγκαθα θὰ δρεῖτε σκαλισμένο:
«Οἱ οὐρανοὶ μᾶς κυνηγοῦν κι ὁ λύκος μοιάζει ἀδέρφι».

Τὸ πήθος σου ἄνοιξε ὄουνό, νὰ μᾶς γλυτώσεις.

—●—

ΜΑΓΙΑΠΡΙΛΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ὁ ἥλιος στὸν Ταῦρο

Τώρα ποὺ λυώνουν τὰ οὐράνια κελαηδώντας
ἀηγόνων μουγκανίσματα γλυκὰ οἱ ἀγελάδες.
Τρέμει τὸ θέρμα τους, τρέμουνε τὰ ρουθούνια·
ἥλιε, καλάμια καὶ ποτάμι θὰ ρουφήσουν.

Στὸ βάθος τοῦ νεροῦ ὁλέπουν τὸν ταῦρο τους,
ποὺ ὅταν χτυπάει τὰ χώματα θαλαντωμένος
πηδᾶεσμος πέφτει στὰ πόδια του ἡ ἀγράμπελη
κι ἐρωτικὰ τὸν πέτρινο μαστὸ τοῦ δίνει ἡ βρύση,
ποὺ γλείφει τὰ βουνὰ καὶ λουλουδίζουνε,
ποὺ σβήνει τὴν πνοὴ τῆς πέστροφας καὶ ρίχνει
τὰ τὴν ἀνάσα του τὰ κλώνια λιγωμένα.

—●—

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ

Χελιδονάκι κι ἄνεμε αὐτοῦ ψηλὰ ποὺ πᾶτε
γλυκοῦστε τ' ἄσπρο σύννεφο καὶ χάρη θὰ σᾶς ξέρω.
Λεγγίτες τὸ μαλώνουνε καὶ τὸ πετροβόλανε
καὶ λυπημένο στάθηκε
νὰ δέσει στὴ λαθωματιὰ μαντήλι βησσανιώτικο.

Ράγισ' ἡ πέτρα τ' οὐρανοῦ καὶ ροβολάει καβάλα
στὰ ξάγγανα ὁ Ἅι—Γιώργης μας χωρὶς σκουφὶ καὶ ράσο.
Εἶναι ντυμένος ξαστεριὰ κι εἶναι πιωμένος ὄνειρα.
Ἔδωσε μιὰ στὸν πέτσινο τρουβὰ του
καὶ γύθηκαν τρελὰ πουλιὰ νὰ μποῦν σὲ παρεκκλήσια
γ' ἀνάψουν πολυέλαιους μ' ἕνα κλωνάρι ἀπὸ φῶς,
νὰ κελαϊδήσουν «ὦ γλυκύ μου ἔαρ».

Τῆς μαργαρίτας σήκωσε τὴν ἄσπρη φούστα ὁ ἄνεμος
καὶ φέγγ' ἡ νύχτα ὡς τὸ θυθὸ σὰν ἀσημένια στάλα.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ»

(ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ, Ἀπρίλιος).

Στὶς 8 Ἀπρίλη, μέρα Κυριακὴ πραγματοποιήθηκε ἑορταστικὴ ἐκδήλωση ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο καὶ Λύκειο Τσεπελόβου στὰ πλαίσια τῆς χρονιᾶς «Ἑλληνικὴ Παράδοση». Ἡ ἐκδήλωση ἔγινε στὴν εὐρύχωρη πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, ὕστερα ἀπὸ τὸ κάψιμο τοῦ σχολείου σ' αὐτὸ τὸ χωριό. Τὴν ἐκδήλωση παρακολούθησαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄντρες καὶ γυναῖκες.

Στὴν ἐκδήλωση αὐτὴ μίλησε ἀρχικὰ ἡ Γυμνασιάρχισσα Τσεπελόβου κ. Ζωὴ Παπαδοπούλου — Τσιγκούνη. Θέμα τῆς ὁμιλίας: «Λαϊκὸς πολιτισμὸς τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ ἰδιαίτερα Τσεπελόβου καὶ Σκαμνελιοῦ». Ἡ ὁμιλήτρια μὲ λογοτεχνικὴ χάρη, εὐφράδεια καὶ ἐπιστημονικότητα ἀναφέρθηκε στὸν πατροπαράδοτο πολιτισμὸ ποὺ ἀναπτύχθηκε στὰ χωριὰ τοῦ Ζαγοριοῦ κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Ἐξῆρε τὸν πατριωτικὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξαν γιὰ τὴν πρόοδο τῶν χωριῶν οἱ μεγάλοι εὐεργέτες τοῦ Τσεπελόβου καὶ τοῦ Σκαμνελιοῦ σὲ ἔργα εὐποιΐας καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ τόπου. Σὲ συνέχεια ἀναφέρθηκε στὶς φυσικὲς καλλονὲς καὶ στὰ ἄλλα πλεονεκτήματα ποὺ συγκεντρώνουν τὰ χωριὰ αὐτὰ τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἡ ὁμιλία τῆς κ. Παπαδοπούλου ὑπῆρξε πολὺ πετυχημένη. Κατενθουσίασε ὅλο τὸ ἀκροατήριο καὶ γι' αὐτὸ καταχειροκροτήθηκε θερμότατα.

Ἐπακολούθησαν κατόπι ἀπὸ τρεῖς μαθήτριες τοῦ Λυκείου τρισάριθμες ὁμιλίες μὲ μεγάλη ἐπιτυχία γύρω ἀπὸ τὰ σχετικὰ θέματα: 1) Τὸ Ζαγορίσιο σπίτι, 2) Ὁ Σαρακατσάνικος γάμος καὶ 3) Τὸ Δημοτικὸ τραγούδι. Μεγάλη ἐπιτυχία στὶς ὁμιλίες τόσο ὡς πρὸς τὸ ἐπιστημονικό τους περιεχόμενο καὶ τὴ διάρθρωση, ὅσο καὶ στὸν τόνο τῆς καλλιέπειας καὶ σαφήνειας ποὺ παρουσίασαν ἡ κάθε μιὰ τὸ θέμα της.

Ὕστερα ἀπὸ τὶς ὁμιλίες ἀκολούθησαν στὴν πλατεῖα ἀπὸ τὶς μαθήτριες ποὺ ἦταν φορεμένες μὲ στολὲς Ζαγορίσιες καὶ Σαρακατσάνικες ἐνδυμασίες παραδοσιακοὶ χοροὶ τοῦ Ζαγοριοῦ.

Ἡ πρωτότυπη αὐτὴ ἑορταστικὴ ἐκδήλωση εἶχε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία ἀπὸ παιδαγωγικὴ, λαογραφικὴ καὶ πατριωτικὴ ἄποψη. Γι αὐτὸ καὶ ἀξίζουν θερμότατα συγχαρητήρια τόσο στὸ διδακτικὸ προσωπικὸ καὶ τὶς μαθήτριες ποὺ πῆραν μέρος σ' αὐτὴ, ἄλλα καὶ σ' ὅσους ἔχουν συντελέσει γιὰ τὴν ἐπιτυχία της.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΝΕΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Βάντζος Γεώργιος	1000
Βολογιαννίδης Χρισ.	1000
Γκέκης Δημήτρ.	1000
Ἰωαννίδης Σταῦρος	1000
Κατσαδήμας Ἰωάν.	1000
Λαμπρίδης Ἥρακ.	1000
Λώλης Π. Ἀθανάσιος	1000
Ντάμης Δημ.	1000
Ξανθάκη Ἐλευθερία	1000
Πασπαλιάρης Φάνης	1000
Πριμικήρη - Βενιέρη Ἀσπασία	1000
Σαρρέας Βασίλ.	1000
Σαχίνης Ἰωάννης	1000
Βερτοδούλου Ἀπ. Πηνελόπη	500
Βλαστὸς Κων)νος	500
Βλάχος Κων.	500
Βουλόδημος Ἀθαν.	500
Βούρης Ζήσης	500
Βούρης Πέτρος	500
Γερολάζος Ἀριστ.	500
Δαρίτσης Χρῆστος	500
Δημητριάδης Νικ.	500
Ζερβοπούλου Ἀριστ.	500
Ζώης Παντελῆς	500
Θεμελῆς Ἀνδρέας	500
Καπρίτσος Χρ. Ἰωάν.	500
Καρακώστας Ἀλκιβ.	500
Κοντοκάλης Μιχ.	500
Κώτσης Γεώργιος	500
Λένης Κων.	500
Λώλης Πέτρος	500
Νούλης Πανταζῆς	500
Νούσης Γεώργιος	500
Οἰκονόμου Βλάσης	500
Οἰκονόμου Ἐλένη	500
Παπαρούσης Μάνθος	500
Πριμικούρης Δημ.	500
Πριμικούρης Χριστόδ.	500
Ρίζος Ἰωάννης	500
Σακελλαρίου Εὐφημία	500
Σκλάβη Εὐνομία	500
Σολομὸς Γεώργιος	500
Σταμίδης Μιχ.	500
Τζαμπούρας Παντελῆς	500
Τόσκας Θεόκλητος	500
Τριανταφύλλου Κων.	500
Τσιόμος Δῆμος	500
Τσανίδης Ἰωάννης	500
Φακανόπουλος Βασ.	500
Χαϊνιάδης Νατ.	500

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Ὁ κ. Κων. Τσολιὸς, ἀπὸ τὴν Πέτρα Ζαγορίου, προσέφερε εἰς μνήμη τοῦ πατέρα του 10.000 δρχ. διὰ τὴν ἀνέγερση καθολικοῦ ἐκκλησίας Ἁγ. Παρασκευῆς συνοικισμοῦ Σιτσαίνων - Πέτρας - Ζαγορίου.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ. — Ἡ κ. Νουσιὰ Γρ. Γκόνη πρόσφερε στὴν Ἐκκλησιὰ τοῦ Κουκουλίου δρχ. χίλιες 1000 στὴ μνήμη τῆς θείας της Πελαγίας Δανόλα.

Ἡ κ. Χρυσίτσα Καμτσίκα καὶ δις Ἐλένη Ἀναστασιάδη διέθεσαν ἀπὸ 1000 δραχμὲς ἡ κάθε μιὰ γιὰ τὸν καθαρισμὸ τοῦ νεκροταφείου καὶ τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Κουκουλιοῦ.

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς Ζαγορίου, τὸ ἀνθρώπινο καὶ ὑλικὸ δυναμικὸ τῆς καὶ ἡ προστασία τῆς Πολιτιστικῆς Κληρονομιᾶς

Ἡ ἀνάλυση τῆς ἐποχῆς ποὺ τὸ Ζαγόρι ἦταν στὴν ἀκμή του μᾶς ὁδηγεῖ στὰ πιὸ κάτω δοσμένα χονδρικὰ συμπεράσματα:

1. Οἱ Ζαγορίσιοι ὀργάνωσαν ἕνα τρόπο ζωῆς βασισμένο στὶς κλιματολογικὲς συνθῆκες καὶ στὸ ἀνάγλυφο τοῦ ἐδάφους τῆς περιοχῆς τους.

2. Οἱ ἐπιδρομὲς διαφόρων λαῶν, ἡ ἀντίσταση στὸν κατακτητὴ καὶ οἱ δυνατότητες τῆς περιοχῆς εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα μιὰ εἰδικὴ ὀργάνωση τῆς κοινωνίας καὶ οἰκονομίας.

3. Τὸ ἐμπόριο, οἱ ἐπιδρομές, ἡ μετανάστευση ἔφεραν σ' ἐπαφὴ τοὺς Ζαγορίσιους μ' ἄλλους πολιτισμοὺς πράγμα ποὺ συνέβαλε στὸ πολιτιστικό τους ἐμπλουτισμό.

4. Τὸ Ζαγόρι, τὴν ἐποχὴ αὐτή, συμμετέχει ἐνεργητικὰ στὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ζωὴ τοῦ τωρινοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, τῶν Βαλκανίων καὶ τῆς Μ. Ἀσίας.

Στὴ συνέχεια τῆς μελέτης μας θὰ μεταφερθοῦμε στὴ σημερινὴ ἐποχὴ ποὺ τὴν χαρακτηρίσαμε «μεταβατικὴ» γιατὶ χρειάζεται νὰ ληφθοῦν τὰ ἀπαραίτητα μέτρα γιὰ μιὰ μελλοντικὴ ἀνάπτυξη.

Ποιὰ εἶναι ὅμως αὐτὰ τὰ μέτρα; Τί καὶ ποιὸς θὰ τὰ καθορίσει; Ἀπαντήσεις πάνω δῶ θὰ μᾶς δώσει μιὰ βαθειὰ γνώση τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τοῦ Ζαγορίου.

Σήμερα λοιπὸν ἡ κατάσταση δὲν εἶναι ἡ ἴδια μὲ ἐκείνη τῆς περιόδου ἀκμῆς. Οἱ οἰκονομικὲς δραστηριότητες ἔχουν μειθωεῖ στὸ ἐλάχιστο. Ἡ γεωργία εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτη, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ τὰ ἀγροτεμάχια εἶναι τόσο μικρὰ ποὺ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ὅτι ὑπάρχει διόσιμη γεωργικὴ μονάδα. Οἱ καλλιέργειες δὲν εἶναι «ὁμαδοποιημένες» καὶ «μηχανοποιημένες».

Ἡ κτηνοτροφία βρίσκεται στὴν ἴδια κατάσταση μὲ τὴ γεωργία. Μικρὸς ἀριθμὸς ζώων καὶ εἰδικὰ προβάτων καὶ κατσικῶν. Ἀνύπαρκτες οἱ σύγχρονες κτηνοτροφικὲς μονάδες παραγωγῆς κόκκινου κρέατος ἢ γάλακτος. Ὅταν δὲ ἀρχίσει νὰ μιλάει κανεὶς γιὰ ζωοτροφὲς τότε διαπιστώνει ὅτι ἐπιπλέον ὑπάρχει ἔλλειψη συντονισμοῦ γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας.

Τέλος στὸν πρωτογενὴ τομέα μιὰ μόνο ἐλπίδα ἀπομένει ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ δάσους. Ἐδῶ ὅμως δίκαια ρωτᾶ κανείς; μὲ ποιοὺς τρόπους;, ἀπὸ ποιοὺς καὶ γιὰ ποιοὺς αὐτὴ ἡ ἐκμετάλευση;

Σὲ γενικὲς γραμμὲς εἰκόνα ἐγκατάλειψης παρουσιάζει ὁ τόπος. Σπίτια ἐρειπωμένα καὶ σὲ κακὰ χάλια. Κατεστραμένο τὸ τοπίο ἀπὸ τοὺς ὑποτυπώδεις δρόμους, τοὺς σπαστῆρες καὶ τὰ λατομεῖα. Οἱ γείμαροι ἀδέσποτοι τρῶνε στὸ πέρασμά τους τὴ γῆ καὶ παρασύρουν μαζύ τους τὸ πολύτιμο γιὰ τὸν τόπο χῶμα. Ἐκεῖ ποὺ ἄλλοτε ἦταν χωράφια εὔφορα τώρα μένουν χέρσοι ξεροὶ τόποι. Σὲ ὁρισμένα σημεῖα ἡ καταστροφὴ ἀπὸ τὴ διάβρωση εἶναι τέτοια ποὺ σοῦ θυμίζει σεληνιακὸ τοπίο.

Συνοψίζοντας καὶ γιὰ νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ σημερινὴ εἰκόνα παραθέτουμε ὅλες τὶς ὑποσχεμένες καὶ μὴ πραγματοποιημένες προτάσεις ποὺ ἔγιναν κατὰ διαστήματα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ τόπου. Του ριστικὴ ἀξιοποίηση, χειμερινὰ Κέντρα χιονοδρομιῶν, κυνηγετικὲς περιοχὲς, ἐθνικοὶ δρυμοὶ καὶ ἀνάπτυξη χειροτεχνίας. Σὲ ὅλα αὐτὰ ὅμως διαπιστώνει κανεὶς τὴν προχειρότητα, τὴν ἀδυναμία νὰ μελετηθοῦν, νὰ χρηματοδοτηθοῦν καὶ νὰ πραγματοποιηθοῦν τέτοιες προτάσεις.

Τὴν σημερινὴ εἰκόνα θὰ ἀντιπαραβάλουμε μὲ ἐκείνη τῆς περιόδου τῆς ἀκμῆς τοῦ Ζαγορίου. Θὰ διαπιστώσουμε ὅτι δὲν εἶναι ἀπλῆ σύμπτωση τὸ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ τόπου συμπίπτει μὲ τὴν ἄριστα ὀργανωμένη καὶ διοικημένη Ζαγορίσια Κοινωνία.

Ἔτσι λοιπόν, αὐτὸ ποὺ μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει κανεὶς εἶναι ἡ ἔλλειψη καὶ ἡ ἀδυναμία μοιανοῦ περιφερειακοῦ ὀργανισμοῦ ποὺ θὰ μποροῦσε, ἔχοντας τὰ οἰκονομικὰ μέσα, νὰ ἑτοιμάσει τὶς ἀπαραίτητες μελέτες, νὰ προγραμματίσει τοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ νὰ χρηματοδοτήσει τὰ προγράμματα ποὺ ἔχουν ἀποφασισθεῖ.

Προχωρόντας στὴ μελέτη μας διαπιστώνεται ὅτι τὸ Ζαγόρι καὶ γενικὰ ἡ Ἤπειρος εἶναι ἀποκομένη ἀπὸ τὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, ἀπὸ τὰ Βαλκάνια καὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου. Ὁ πληθυσμὸς της μειώνεται συνέχεια καὶ ὁ τόπος δέχεται τὶς συνέπειες μιᾶς μεγάλης ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς μετανάστευσης. Ἐπὶ πλέον οἱ μὲν Κρατικὲς ἐπενδύσεις δὲν εἶναι ἀρκετὲς οἱ δὲ ἰδιωτικὲς τηγαίνουν πρὸς τὰ ἀστικὰ κέντρα. Ἡ ἐπιθυμία τῆς σημερινῆς Κυβέρνησης, ὑπάρχει καὶ ἐκδηλώνεται ἀλλὰ φρενάρει καὶ σκοντάφτει στὸν Κρατικὸ μηχανισμὸ καὶ στὴν ἔλλειψη συντονισμοῦ καὶ προγραμματισμοῦ. Σὲ αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ προσθέσει κανεὶς ὅτι καὶ ἡ ἀτομικὴ προσπάθεια φαίνεται νὰ ἀκολουθεῖ τὶς Κρατικὲς.

Ἔτσι σιγὰ - σιγὰ ἡ κατάσταση χειροτερεύει σὲ κάθε ἐπίπεδο καὶ εἰδικὰ στὴν ὑποδομὴ καὶ στοὺς ἐξοπλισμοὺς τοῦ τόπου. Τὸ Ζαγόρι μὰ καὶ ὅλα τὰ παραμεθόρια χωριὰ εἶναι τὰ περισσότερα θυμίζνα ἀπὸ αὐτὴ τὴ κατάσταση.

Σὲ μιὰ λοιπὸν προοπτικὴ ἀνάπτυξη κοινωνικο - οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ τῆς περιοχῆς δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ ἀναπτυγθεῖ τὸ Ζαγόρι ἀλλὰ ὅλη ἡ Ἤπειρος: θὰ πρέπει νὰ διακοπεῖ ἡ ἀπομόνωσή της, νὰ συνδεθεῖ καὶ νὰ ἰσορροποιθεῖ ἄνοδός της μὲ αὐτὴ τῶν γύρω περιοχῶν Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ χρηματοδοτηθοῦν οἱ ἀναγκαῖες μελέτες καὶ νὰ συγχρονισθοῦν στὸ ἐθνικὸ ἐπίπεδο. Τέλος πρέπει νὰ ἀναληφθοῦν μὲ ἕνα ἐπιταχυμένο ρυθμὸ οἱ παρακάτω δραστηριότητες:

1. Στὶς Κρατικὲς ἐπενδύσεις:
— Ὁδικὸ δίκτυο,
— Παροχὴ νεροῦ, ὕδρευση,
— Κοινωνικὴ περίθαλψη,
— Παιδεία, ἐκπαίδευση,
— δημιουργία μοιανοῦ εἰδικοῦ ἀγροτικοῦ ταμείου γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς ὑπαίθρου.

2. Στὸν ἀγροτικὸ τομέα:
— προσαρμογὴ καὶ συγχρονοποίησή του,
— προσανατολισμὸς τῆς παραγωγῆς,
— πιστώσεις,
— ἐκπαίδευση προσωπικοῦ προσαρμοσμένη στὶς εἰδικὲς καταστάσεις τῆς περιοχῆς,
— συντονισμὸς τῆς γεωργίας μὲ τὴν παραγωγὴ κρέατος ἢ γάλακτος.

3. Στὸν ὄχι ἀγροτικὸ τομέα:
— βοήθεια στὶς διάφορες ἰδιωτικὲς πρωτοβουλίες γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν,
— χειροτεχνία,
— τουρισμὸς,
— πύκνωση τῶν προσπαθειῶν γιὰ ἐκπαίδευση εἰδικευμένου προσωπικοῦ.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς μελέτης χρειίζεται νὰ σημειωθεῖ ὅτι μιὰ ἀπότομη ἐξέλιξη θὰ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὶς κοινωνικές, πολιτικές, πολιτιστικὲς καὶ οἰκονομικὲς τάσεις. Ἡ ρήξη καὶ ἡ διάσταση μὲ τὸ παρελθὸν θὰ πάρει τὴν μορφὴ αὐτῶν τῶν τάσεων. Ἤδη σήμερα ποὺ τὴν ἐποχὴ μας τὴν χαρακτηρίσαμε σὰν «μεταβατικὴ» ἡ διάσταση αὐτὴ ἔχει ἐκδηλωθεῖ σὲ μεγάλο βαθμό.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη: ἡ ἀργὴ ἐξέλιξη τῆς ἀγροτικῆς δομῆς, ἡ δημογραφικὴ κατάσταση, οἱ δυσκολίες τοῦ δευτερογενὴ καὶ τριτογενὴ τομέα, καθὼς καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσης καὶ τῆς πληροφορίας.

Ἀναλύσαμε καὶ περιγράψαμε μέχρις ἐδῶ τὴν περιοχή, σημειώσαμε τὰ προβλήματα, τὶς δυσκολίες καὶ τοὺς κινδύνους μιᾶς μελλοντικῆς ἀνάπτυξης. Θὰ ρωτοῦσε λοιπὸν κανεὶς πολὺ σωστά, ποὺ εἶναι ἡ πολιτιστικὴ κληρονομιὰ μέσα σὲ ὅλα αὐτά;

Κάθε δραστηριότητα καὶ ἐνέργεια τοῦ ἄνθρωπου ἀφήνει τὰ ἴχνη της πάνω στὴ γῆ. Τὰ ἴχνη αὐτὰ εἶναι ἀποτέλεσμα. πολλῶν συνθηκῶν. Ἡ δομὴ τοῦ χωριοῦ, τὸ σπίτι, ἡ ἀρχιτεκτονική, οἱ καλλιέργειες, ὁ τρόπος ζωῆς, εἶναι ἀποτελέσματα κοινωνικῆς ὀργάνωσης οἰκονομίας καὶ πολιτισμοῦ. Ἡ ἀξέλιξη ὅλων αὐτῶν ἔγινε μὲ πολὺ ἀργὸ ρυθμὸ καὶ ἐδῶ βρίσκεται ἀκριβῶς ὁ κίνδυνος γιὰ τὴν πολιτιστικὴ μας κληρονομιά.

Γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστεῖ λοιπὸν ὁ κίνδυνος τῆς ρήξης καὶ τῆς διάστασης μὲ τὸ παρελθὸν δὲν πρέπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ ἀνάπτυξη νὰ εἶναι μονοπολική. Δηλαδὴ δὲν χρειάζεται ἡ δημιουργία ἑνὸς πόλου οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικο - πολιτιστικοῦ, οὔτε ἐπὶ πλέον ἕνας ἐκπαιδευτικοῦ κέντρου, ἀλλὰ μιὰ χωροτακτικὴ μελέτη σὲ ἐπίπεδο τῆς γεωγραφικῆς ἑνότητας τοῦ Ζαγορίοῦ. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ χωροτακτικὴ μελέτη λαμβάνει ὑπ' ὄψη ὅλα τὰ παραπάνω στοιχεῖα ποὺ ξεχώρισαν στὴν ἀνάλυση τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἀλλὰ καὶ ἐκείνης τῆς ἀκμῆς.

Στὴ διευθέτηση λοιπὸν τοῦ χώρου προβλέπεται ἕνας ἀριθμὸς ἐξοπλιστικῶν μονάδων ποὺ θὰ ἔχουν τὰ ἑξῆς κοινὰ χαρακτηριστικά:

1) τὴν πειραματικότητα,
2) τὴν σταδιακὴ πραγματοποίηση μέσα στὸ χρόνο,
3) τὴν πολυ - χρηματοδότηση (κράτος, ἰδιῶτες, τράπεζες, ὀργανισμοί, κ.λ.π.) καί,
4) τὴν χρησιμοποίηση ὑλικῶν τοῦ τόπου.

Μιὰ μελέτη εἶναι ἀναγκαία ποὺ θὰ ἔχει γιὰ ἀντικειμενικοὺς σκοπούς:

1) τὴν ἰσορροπία μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐξοπλιστικῶν μονάδων,
2) τὸ μέγεθός τους,
3) τὸν τόπο ἐγκατάστασης,
4) τὸν χρόνο ἐγκατάστασης καὶ
5) τὶς ἀποφάσεις καὶ τοὺς κανόνες πάνω στὸ ἐπίπεδο «χωροδομίας», (κυκλοφορία ὀχημάτων μέσα στὰ χωριά, ὄροι δόμησης, ὑλικά, ἐπισκευὲς σπιτιῶν, γεφυριῶν, ἐκκλησιῶν, μέσα μεταφορῶν, κ.λ.π.).

Πάντα στὸ μικρὸ ἐπαρχιακὸ ἐπίπεδο εἶναι ἀναγκαία ἡ ἵδρυση ὡρισμένων ὑπηρεσιῶν ὅπως:

1) ὑπηρεσία γεωπονο - γεωγραφική:
προσανατολισμένη στὶς ἀνάγκες τῆς γεωργίας,
2) ὑπηρεσία ἐδαφολογική:
προσανατολισμένη στὴ γῆ καὶ στὴν κτηματολογικὴ διευθέτηση,
3) ὑπηρεσία δασῶν:
προσανατολισμένη στὴν ἐκμετάλλευση καὶ ἀξιοποίηση τῶν δασικῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν,
4) ὑπηρεσία ἰατρική:
προσανατολισμένη στὴν δημόσια ὑγεία,
5) ὑπηρεσία «ἐλεύθερου χρόνου»:
προσανατολισμένη πάνω στὶς πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις,
6) ὑπηρεσία βελτίωσης τοῦ περιβάλλοντος:

◆ Συνέχεια στὴ σελ. 12

Σύνθημά μας: «Ξυπνῆστε Ζαγορίσιοι»

Στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι μας» σὲ τρία συνεχούμενα φύλλα του (9, 10 καὶ 11) τῶν μηνῶν Δεκέμβριη 1978 καὶ Γενάρη καὶ Φλεβάρη 1979, δημοσίευσα κάποια στοιχεῖα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καὶ τὸν καταρτισμὸ τῶν κτηματολογίων στὰ χωριὰ μας. Κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι πολὺ συνυδαῖο γιὰ τὸν τόπο μας. Συμπληρωματικὰ παραθέτω καὶ τὰ παρακάτω στοιχεῖα ποὺ καταδείχνουν τὴ μεγάλη σημασία τοῦ θέματος αὐτοῦ. Διαβάζοντας κανένας καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, διαπιστώνει εὔκολα πὼς ὑφίσταται ὁλόκληρο αὐτὸ τὸ πρόβλημα γιὰ τὸν τόπο μας. Τὰ παρακάτω τρία στοιχεῖα ποὺ παραθέτω, νομίζω, πὼς ἐνισχύουν κατὰ πολὺ θετικὸ τρόπο τὶς ἀπόψεις μου.

(Α΄)

Στὴν ἐφημερίδα τῶν Γιαννιῶν «Πρωϊνὰ Νέα» (3.12.78) δημοσιεύτηκαν τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ τῆς πόλεώς μας «Ἡ πειρωτικὴ Δικαιοσύνη» παραλαμβάνουμε τὸ κάτωθι: «Ἐ π ι χ ε ί ρ η σ η δ ι α σ ώ σ ε ω ς. Στὰ ἀρχεῖα τοῦ Δικαστικοῦ Μεγάρου Ἰωαννίνων ἔχουν μεταφερθεῖ ἀπὸ τὸ παλαιὸ Πρωτοδικεῖο, τὰ Τουρκικὰ κτηματολόγια τῶν Νοιῶν Ἰωαννίνων, Πρεβέζης καὶ Θεσπρωτίας, στὰ ὁποῖα καταφεύγουν (μὲ τὴ βοήθεια μεταφραστοῦ) οἱ διαιρῆροι γιὰ τὴν ἀνεύρεση τῶν τίτλων ἰδιοκτησίας. Ἡ ἀξία τῶν κτηματολογίων αὐτῶν εἶναι ἀναμφισβήτητη καὶ γιὰ ἀρκετὲς δεκαετίες ἀκόμα θὰ ἀποτελοῦν σωτήρια μέσα γιὰ τοὺς πολίτες, ἰδίως ἐνώπιον τῆς βουλιμίας ἢ κτιματοφαγίας τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Κοινοτήτων.

Ὅμως τὰ κτηματολόγια αὐτὰ βρίσκονται σὲ κακὴ κατάσταση. Τὸ ἄνοιγμα τῶν βιβλίων, μὲ πλημμελὴ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάσταση, χρωματηδοῦν μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες κορφοὶ καὶ ἄλλα ζωῦφια. Ἡ ὑγρασία θὰ ὁλοκληρώσει τὴν καταστροφή. Τὰ ἀρχεῖα ὅμως αὐτὰ πρέπει νὰ διασωθοῦν. Κάνουμε ἔκκληση πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν γιὰ μιὰ ἐπιχείρηση διασώσεως. Ἂς μεταφερθοῦν σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κενὰ γραφεῖα τοῦ Γ' ὀρόφου, ἔστω καὶ μὲ τιμωρφὴ τῆς προσωρινότητας».

Ἀπ' αὐτὰ βγαίνει, πὼς πρέπει νὰ καταβληθεῖ φροντίδα ἀπὸ μᾶς τοὺς Ζαγορίσιους, νὰ γίνει μετάφραση αὐτῶν τῶν κτηματολόγιων. Θὰ διαπιστωθεῖ ἀπ' αὐτὴ τὴ μετάφραση ἡ ὕπαρξη κτηματολογίων κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, πρᾶγμα ποὺ ὑποστήριξα κι' ἐγὼ μὲ τὰ ὅσα ἔγραψα γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στὸ Ζαγόρι.

(Β΄)

Στὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας ὑπάρχει μιὰ ἐρμηνευτικὴ διαταγὴ πρὸς τὶς Δασικὲς ἀρχές, ποὺ αὐτὲς τὶς γράφουν στὰ παλιὰ τους τὰ παπούτσια, ὅταν πρόκειται νὰ προβοῦν στὴν ἀναγνώριση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στὸ Ζαγόρι. Ἡ διαταγὴ αὐτὴ ποὺ ἔχει ἀριθμὸ 233582)1060)11.3.1975 γράφει τὰ ἑξῆς: «Παλαιοὶ ἀγροί, λόγω μὴ καλλιεργείας των ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ ἀνεφύη ἐντὸς αὐτῶν Δασικὴ βλάστησις, εἶναι σφάλμα νομικὸν νὰ κρίνῃ ἡ ὑπηρεσία, ὅτι τὸ τοιοῦτον μεταβάλλει τὸ ἰδιοκτησιακὸν δίκαιον».

Καὶ ἀπευθύνεται τὸ ἐρώτημα στὶς Δασικὲς ὑπηρεσίες ἂν ἰσχύει αὐτὴ ἡ διαταγὴ κι' ἂν τὴν ἔχουν ὑπ' ὄψει τους, ὅταν πρόκειται νὰ πάρουν σχετικὲς ἀποφάσεις γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς ἀτομικῆς μας ἰδιοκτησίας, ὅπως στὴν περίπτωση τὴ δικὴ μου καὶ σ' ἄλλες παρόμοιες.

(Γ΄)

Πόσο δίκιο ἔχουμε ἡμεῖς οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ παραπονούμαστε ἀπὸ τὶς Δασικὲς ὑπηρεσίες καταφαίνεται ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ ποὺ δημοσίευε στὴν ἐφημερίδα τῆς Ἀθήνας «Βῆμα» (11.4.1979) ὁ κ. Ἀναστ. Στεφάνου πρ. Γεν. Γραμματέας στὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας. Ὁ κ. Στεφάνου εἰδικὸς στὰ Δασολογικὰ θέματα τῆς πατρίδας μας, ποὺ ἔφτασε στὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς Δασικοϋπαλληλικῆς Ἱεραρχίας, διαπιστώνοντας τὴν ἀδικία ποὺ γίνεται σὲ βάρος μας, σὰν εὐσυνείδητος στὰ περασμένα χρόνια κρατικὸς λειτουργὸς πῆρε τὴ θέση ποὺ ἔπρεπε νὰ πάρει πάνω στὸ ζωτικὸ αὐτὸ ζήτημα. Ἡ γνώμη του εἶναι ἡ πιὸ ἔγκυρη κι' ἔγει καὶ ἀξία. Ὁ κ. Στεφάνου λοιπὸν μὲ τὸν τίτλο: «Ὁ Δασικὸς Κώδικας καὶ ἡ παρερμηνεία του» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Κύριε Διευθυντά,

Πρὸ ἡμερῶν «Τὸ Βῆμα» ἐδημοσίευσε σχετικὰ μὲ ἕνα δασικὸ νομοσχέδιο, ποὺ πρόκειται νὰ κατατεθεῖ στὴ Βουλή. Σ' ἄλλο φύλλο —ἀνταπόκριση ἀπὸ τὴν Κρήτη τοῦ κ. Ν. Βιδάκη— ἐδημοσίευσε πορά πονα τῶν ἀγροτῶν τοῦ Νομοῦ Λασιθίου, ὅτι ἰδιωτικὰ χωράφια ἡ Δασικὴ ὑπηρεσία τὰ χαρακτηρίζει σὰν δασικὲς ἐκτάσεως. Θὰ ἤθελα νὰ δώσω μερικὰ διαφωτιστικὰ στοιχεῖα, ποὺ ἴσως δίνουν ὀρθὲς καὶ δίκαιες λύσεις.

Πρὸ τετραετίας ὁ τότε Γεν. Διευθυντὴς Δασῶν εἶχε διακηρύξει, ὅτι «ἡ ἀρμοδιότης τῆς Δασικῆς Ὑπηρεσίας ἐκτείνεται σὲ 90 ἑκατ. στρέμματα» καὶ φαίνεται ὅτι τὴν ἄποψη αὐτὴ ἔχει υἱοθετήσει καὶ τὸ ὑπουργεῖο Γεωργίας. Ἂν ὅμως ἡ ἄποψη αὐτὴ θεωρηθεῖ σοβαρὴ, ἐπιστημονικὰ καὶ νομικὰ κατοχυρωμένη, τότε φθάνουμε στὰ ἑξῆς συμπεράσματα: Ὅλο τὸ Ἐθνικὸ μας ἔδαφος συγκεντρώνει ἔκταση 130 περίπου ἑκατ. στρέμ. Ἂν ἀπὸ αὐτὰ ἀφαιρέσουμε τὰ 40 ἑκατ. στρέμ. ποὺ εἶναι οἱ καλλιεργούμενες ἐκτάσεις μαζὶ μὲ τὶς ἀγρανάπαυσεις, ἴσως καὶ ἕνα τμῆμα τῶν οἰκισμῶν, μᾶς μένουν 90 ἑκατ. στρέμ. ποὺ ὅλα αὐτὰ ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία τὰ θέλει στὴν ἀρμοδιότητά της. Ὅμως ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία στὶς διάφορες στατιστικὲς ποὺ ἔχει, στοὺς πίνακες παραγωγῆς δασικῶν προϊόντων, πίνακες διατιμήσεως κλπ. παραδέχεται, ὅτι τὰ δάση εἶναι 25 περίπου ἑκατ. στρέμ. Ἂν αὐτὰ ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὰ 90 ἑκατ. στρέμ. μένουν 65 ἑκατ. στρέμ.

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

χωρὶς νὰ εἶναι δάση, οὔτε καὶ δασικὲς ἐκτάσεις, σύμφωνα μὲ τὶς παραγράφους 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Α.Ν. 86)1969, παρὰ χέρσα ἐδάφη, λίμνες, δρόμοι, φρουραρχεῖα, ἁπλὰ βοσκοτόπια, ἴσως μὲ λίγα χαμοπούρναρα καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν καμμιὰ ἀξία ἢ σημασία γιὰ τὴ Δασικὴ Ὑπηρεσία.

Τὸν ὑπερβάλλοντά της ὅμως αὐτὸν ζῆλο, ὅπως μαθαίνω, ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία τὸν στηρίζει στὴν παράγραφο 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθ. 1 τοῦ Α.Ν. 86)69 περὶ χωροτομικῶν ἐδαφῶν (δασικῶν ἐδαφῶν) —μιὰ διάταξη, πυθιακή, στρεψόδικη καὶ ἀκαταλαβιστική, σκάπτο δημιούργημα τοῦ Α.Ν. 857)37 τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ— ποὺ ὅμως αὐτὴ ἡ διάταξη εἶναι περιοριστικὴ καὶ ἀφορᾶ μόνον τὰ χωροτομικὰ ἐδάφη (δασικὰ ἐδάφη), τὰ κείμενα ΕΝΤΟΣ τῶν δασῶν.

Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν παρερμηνεία, ποὺ δίδει τὸ κέντρον, τὰ δασικὰ ὄργανα στὴν ἐπαρχία, γιὰ παραβάσεις οἱασδήποτε μορφῆς σὲ τέτοια χωροτομικὰ ἐδάφη (δασικὰ ἐδάφη) καὶ ἐκτὸς τῶν δασῶν κείμενα, συντάσσουν μηνύσεις καὶ ἐνεργοῦν διοικητικὲς ἀποβολές, μὲ τὴ συνήθη αἰτιολογικὴ φράση «κατάληψις ἢ ἐκχέρωσις δημοσίας δασικῆς ἐκτάσεως». ἐνῶ δὲν πρόκειται περὶ δασικῆς ἐκτάσεως, σύμφωνα μὲ τὴν παράγραφο 2 τοῦ αὐτοῦ Α.Ν. Τὸ πόνο ποὺ θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐξετασθεῖ ἦτο τὸ ἰδιοκτησιακὸ ζήτημα, ὅμως ὁ δασικὸς ὑπάλληλος οὔτε νομικὴν ἀρμοδιότητα ἔγει νὰ ἐνεργεῖ ἀναποκριτικὲς πράξεις σὲ ἐδάφη ἐκτὸς τῶν δασῶν κείμενα, οὔτε καὶ νομικὴν κατάρτισιν —Ἐμπράγματο Δίκαιο κλπ— γιὰ νὰ στηρίζει τὰ δικαιώματα τοῦ Δημοσίου. Οὔτε εἶναι σωστὸ ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία νὰ ἐπωμίζεται δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἄλλων ὑπηρεσιῶν— δημοσίων κτημάτων, οἰκονομικῶν ἐφοριῶν κλπ— σὲ βάρος τῶν σχέσεών της μὲ τὸ ἀγροτικὸ στοιχεῖο καὶ σὲ βάρος τῆς ἀκεραιότητας τοῦ δάσους λόγω ἐκδήσεως!

Τὴν ἐσφαλμένη αὐτὴν ἑρμηνείαν τοῦ Δασικοῦ Κώδικα, δι' ἐπιστολῶν μου καὶ πολλῶν ὑπομνημάτων μου ἔχω ἐπισημάνει ἀπὸ τετραετίας σ' ὅλους τοὺς χρηματίσαντες ὑπουργοὺς καὶ ὑφυπουργοὺς τῆς Γεωργίας καὶ πρὸ παντὸς στοὺς γενικοὺς διευθυντὲς δασῶν, χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ἀκόμα καὶ στὸ σημερινὸ ἀρμόδιο γιὰ τὰ δασικὰ προβλήματα ὑφυπουργὸ Γεωργίας κ. Κ. Τριανταφύλλου, ἔχω ἀπὸ ἑξαμήνου παραδώσει τρία σχετικὰ ὑπομνήματα πρὸς τὴ Γενικὴ Διεύθυνση Δασῶν, μὲ τὴν παράκληση νὰ δώσει τὴν κατάλληλη ἑρμηνεία τῆς διατάξεως τῆς παραγράφου 3, γιὰ νὰ σταματήσουν τὰ δίκαια παράπονα τῶν ἀγροτῶν καὶ ἡ κατακραυγὴ Δασικῆς Ὑπηρεσίας, χωρὶς συνέχεια. Ὁ κ. Ὑφυπουργὸς πρὸ ἡμερῶν μοῦ ἔδωκε τὴν προφορικὴ ἀπάντηση, ὅτι, γιὰ τὰ δασικὰ ἐδάφη ἐτέθη σχετικὴ διάταξη σὲ ἑτοιμαζόμενο δασικὸ νομοσχέδιο. Ὡς νὰ γίνει ὅμως τὸ νομοσχέδιο Νόμος θὰ συνεχίζονται οἱ ἀδικίες τῶν ἀγροτῶν, ἐνῶ μιὰ ἑρμηνεία ὑπάρχοντος Νόμου θὰ ἐτερμάτιζε τὴν ἀδικίαν.

Εὐχαριστῶ

ΑΝΑΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

πρ. Γεν. Γραμ. Ὑπ. Γεωργίας»

◆ Ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω, νομίζω πὼς βγαίνει τὸ εὔκολο συμπέρασμα, ὅτι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἱστορικῆς ἰδιοκτησίας στὸ Ζαγόρι τὸ δίκιο εἶναι μὲ τὸ μέρος μας καὶ ἔχουμε ὑποχρέωση νὰ ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ κερδίσουμε. Καὶ θὰ κερδίσουμε τὸν ἀγῶνα μας αὐτόν, ὅταν ἔχουμε πίστη στὸ δίκαιο μας. Χρειάζεται ὅμως νὰ ξυπνήσουμε. Ὡς ὅτου ἀδιαφορούμε καὶ ἀδρανοῦμε γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει τίποτε. Γι' αὐτὸ τονίζω καὶ πάλι πὼς πρέπει νὰ ξυπνήσουμε ἡμεῖς οἱ Ζαγορίσιοι. Τὸ ξύπνημά μας αὐτὸ τὸ ἐπιβάλλει τὸ συμφέρο τοῦ τόπου μας. Σύνθημά μας ἂς γίνει: «Ξυπνῆστε Ζαγορίσιοι! Τὸ Ζαγόρι γίνεται ὁλοκληρωτικά!»

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ κράτησαν τὸν 'Ελληνισμό

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

γνώστη τὴν Λενίντζα ('Ελένη) ἀπὸ τὸ Πάπιγκο. Τὸ 1743 (ὅπως σώζονταν ἐπίσης σὲ σχετικὴ πλάκα) ἔχτισε στὸ Καπέσοβο τὸ μεγάλο ἀρχοντικό του ποὺ ἔμοιαζε πολὺ μὲ τὰ ἀνάκτορα τῶν Μαρίνων: «τὸ Μαρινάτικο» καθὼς καὶ μὲ τὰ «Καρατζάδικα» (στὸ Καράντζω Μαχαλά), ποὺ εἶχαν χτιστεῖ πιὸ παλιότερα στὸ Καπέσοβο. Τὰ παραπάνω ἀρχοντικὰ σώζονταν, σχεδὸν ὁλόκληρα μέχρι τὸ 1920 καὶ πολλοὶ Καπεσοβίτες τὰ θυμοῦνται.

Τὰ «σαράγια τοῦ κυρ Ντούτζου στὰ Γιάννινα ἦταν «θεώρατα» καὶ συναγωνίζονταν τὰ σαράγια τῶν Τούρκων Πασάδων, σὲ ἐπιφάνιση καὶ πολυτέλεια. Ἐδῶ γιὰ πολλὰ χρόνια ἦταν ἡ ἕδρα τοῦ Προεστοῦ καὶ Ἄρχοντος τῆς πόλεως Ἰωαννίνων καὶ Ζαγορίου: 'Ιωαννούτζου 'Αλεξίου ποὺ ὁ λαὸς τὸν ἔλεγε «Ρωμηόπασσα καὶ ἀργότερα τοῦ Γιοῦ του 'Αλέξη Νούτσου.

Τὸ 1798 ἀγόρασε ἀπὸ τὸ «Δοβλέτι» τὸ ἐθνικὸ γεώργιο «Βάρβεση» ποὺ ἦταν τὸ καλύτερο «τσιφλίκι» στὸν Κάμπο τῶν Γιαννίνων. 'Ο 'Ιωαννοῦτσος εἶναι τὸ σημαντικότερο πρόσωπο στὴν Ἤπειρο τὴν ἐποχή αὐτή. Ἡ ἤπειροὴ του εἶναι μεγάλη σ' ὅλη τὴν Ἤπειρο, ἀπάνω σὲ Τούρκους καὶ Ρωμηούς. Ἡ μεγάλη του δύναμη βρίσκεται στὰ πλούτη του καὶ τὶς σχέσεις του μὲ «σημαίνοντα πρόσωπα τῆς Σουλτανικῆς αὐλῆς» καὶ τοῦ Πατριαρχείου καθὼς καὶ τοὺς σπουδαίους συγγενεῖς καὶ φίλους του στὴν Κων)πολι μὲ τοὺς ὁποίους συνεργάζεται στενά. 'Ιδιαίτερα τὸν Γεώργιο Πασχάλη καὶ τὸν Χρίστ. Πασχάλογλου ποὺ ἦταν ἰδιαίτερος Γιατρὸς καὶ (ρετζιάλ) μυστικοσύμβουλος τεσσάρων Σουλτάνων, τοὺς 'Αφοὺς Βρούζου κ.ἄ.

Τὸ 1760 μὲ τὸν θάνατο τοῦ «Κωνσταντῆ Μαρίνου» ἐκλέγεται Προεστὸς Ζαγορίου. 'Ο 'Ιωαννοῦτσος σὰν Προεστὸς Ζαγορίου ἀνέπτυξε ἐξαιρετικὰ εὐεργετικὴ δράση, πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Ἡ παρουσία του δίνει ζωὴ καὶ δύναμη στὸ 'Ελληνικὸ στοιχεῖο καὶ συγκρατεῖ τὸν Χριστιανικὸ πληθυσμὸ στὴν πίστη του. 'Αναδιοργανώνει τὴν ἀσφάλεια τοῦ Ζαγορίου καὶ ἀποφεύγει τὶς ἐπιδρομὲς ἄτακτων στιρῶν ποὺ ταλαιπωροῦν τὴν περίοδο αὐτὴ τὴν Ἤπειρο.

'Αργότερα περὶ τὸ 1762 ὁ 'Ιωαννοῦτσος κατὰ γενικὴ ἀπαίτηση, ἐκλέγεται Προεστῶτας καὶ ἄρχοντας καὶ τῆς Πόλεως τῶν 'Ιωαννίνων. Ὁ 'Ιωαννοῦτσος εἶναι τὸ σημαντικότερο πρόσωπο στὴν Ἤπειρο τὴν ἐποχή αὐτή. Ἡ ἤπειροὴ του εἶναι μεγάλη σ' ὅλη τὴν Ἤπειρο, ἀπάνω σὲ Τούρκους καὶ Ρωμηούς. Ἡ μεγάλη του δύναμη βρίσκεται στὰ πλούτη του καὶ τὶς σχέσεις του μὲ «σημαίνοντα πρόσωπα τῆς Σουλτανικῆς αὐλῆς» καὶ τοῦ Πατριαρχείου καθὼς καὶ τοὺς σπουδαίους συγγενεῖς καὶ φίλους του στὴν Κων)πολι μὲ τοὺς ὁποίους συνεργάζεται στενά. 'Ιδιαίτερα τὸν Γεώργιο Πασχάλη καὶ τὸν Χρίστ. Πασχάλογλου ποὺ ἦταν ἰδιαίτερος Γιατρὸς καὶ (ρετζιάλ) μυστικοσύμβουλος τεσσάρων Σουλτάνων, τοὺς 'Αφοὺς Βρούζου κ.ἄ.

Τὸ «σαράγια τοῦ κυρ Ντούτζου στὰ Γιάννινα ἦταν «θεώρατα» καὶ συναγωνίζονταν τὰ σαράγια τῶν Τούρκων Πασάδων, σὲ ἐπιφάνιση καὶ πολυτέλεια. Ἐδῶ γιὰ πολλὰ χρόνια ἦταν ἡ ἕδρα τοῦ Προεστοῦ καὶ Ἄρχοντος τῆς πόλεως Ἰωαννίνων καὶ Ζαγορίου: 'Ιωαννούτζου 'Αλεξίου ποὺ ὁ λαὸς τὸν ἔλεγε «Ρωμηόπασσα καὶ ἀργότερα τοῦ Γιοῦ του 'Αλέξη Νούτσου.

Τὸ 1798 ἀγόρασε ἀπὸ τὸ «Δοβλέτι» τὸ ἐθνικὸ γεώργιο «Βάρβεση» ποὺ ἦταν τὸ καλύτερο «τσιφλίκι» στὸν Κάμπο τῶν Γιαννίνων. 'Ο 'Ιωαννοῦτσος εἶναι τὸ σημαντικότερο πρόσωπο στὴν Ἤπειρο τὴν ἐποχή αὐτή. Ἡ ἤπειροὴ του εἶναι μεγάλη σ' ὅλη τὴν Ἤπειρο, ἀπάνω σὲ Τούρκους καὶ Ρωμηούς. Ἡ μεγάλη του δύναμη βρίσκεται στὰ πλούτη του καὶ τὶς σχέσεις του μὲ «σημαίνοντα πρόσωπα τῆς Σουλτανικῆς αὐλῆς» καὶ τοῦ Πατριαρχείου καθὼς καὶ τοὺς σπουδαίους συγγενεῖς καὶ φίλους του στὴν Κων)πολι μὲ τοὺς ὁποίους συνεργάζεται στενά. 'Ιδιαίτερα τὸν Γεώργιο Πασχάλη καὶ τὸν Χρίστ. Πασχάλογλου ποὺ ἦταν ἰδιαίτερος Γιατρὸς καὶ (ρετζιάλ) μυστικοσύμβουλος τεσσάρων Σουλτάνων, τοὺς 'Αφοὺς Βρούζου κ.ἄ.

Τὸ 1760 μὲ τὸν θάνατο τοῦ «Κωνσταντῆ Μαρίνου» ἐκλέγεται Προεστὸς Ζαγορίου. 'Ο 'Ιωαννοῦτσος σὰν Προεστὸς Ζαγορίου ἀνέπτυξε ἐξαιρετικὰ εὐεργετικὴ δράση, πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Ἡ παρουσία του δίνει ζωὴ καὶ δύναμη στὸ 'Ελληνικὸ στοιχεῖο καὶ συγκρατεῖ τὸν Χριστιανικὸ πληθυσμὸ στὴν πίστη του. 'Αναδιοργανώνει τὴν ἀσφάλεια τοῦ Ζαγορίου καὶ ἀποφεύγει τὶς ἐπιδρομὲς ἄτακτων στιρῶν ποὺ ταλαιπωροῦν τὴν περίοδο αὐτὴ τὴν Ἤπειρο.

'Αργότερα περὶ τὸ 1762 ὁ 'Ιωαννοῦτσος κατὰ γενικὴ ἀπαίτηση, ἐκλέγεται Προεστῶτας καὶ ἄρχοντας καὶ τῆς Πόλεως τῶν 'Ιωαννίνων. Ὁ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ Κ. ΚΑΤΣΑΔΗΜΑ

Ἄφισε στὰ Γιάννινα τὸ μάταιο τοῦτον κόσμο στὶς 28 Ἀπρίλη 1979 μιὰ πολὺ σεβαστὴ Ζαγορίσια φυσιογνωμία, ἡ Μελπομένη Κατσαδήμα, χήρα τοῦ ἄλλοτε διάσημου δικηγόρου τῶν Γιαννίνων καὶ βουλευτῆ τοῦ νομοῦ μας μακαρίτη Κωστάκη Κατσαδήμα ἀπὸ τὸ Μονοδένδρι τοῦ Ζαγορίου.

Ἡ μακαρίτισσα Μελπομένη, μά να τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ διαπρεπῆ δικηγόρου στὰ Γιάννινα κ. Σπύρου Κατσαδήμα, γεννήθηκε στὰ 1890 στὰ Ἄνω Σουδενὰ τοῦ Ζαγορίου. Κατάγονταν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἀλέξαντρου Παππᾶ. Στὰ 1911 παντρεύεται τὸ μακαρίτη Κωστάκη Κατσαδήμα. Ἀναδείχτηκε ἐξαίρετη μητέρα στὰ παιδιά της καὶ ἀντάξια σύντροφος πρὸς τὴν ἐξέχουσα κοινωνικὴ θέση καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ ἄντρα της βουλευτῆ. Μεγαλομένη καὶ ζυμωμένη μὲ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τοῦ Ζαγοριοῦ, διακρίνονταν γιὰ τὴν καταδεχτικότητά της, τὴ σύνεσή της καὶ τὴ μεγαλοψυχία της. Πολλὲς κοινωνικὲς της ἀρετὲς τὶς κράτησε μέχρι τὰ τελευταῖα της τὰ 89 χρόνια της.

Εἶχε τὸ ἀτύχημα νὰ πιεῖ τὰ ποτήρια τοῦ θανάτου, ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν ἄντρα της, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ παιδιά της, ἐξαίρετους ἐπιστήμονες τὸ Νίκο της καὶ τὸ Στέφανο. Μὲ καρτερικότητα δέχτηκε ὅλα τὰ πλήγματα αὐτά.

Ἡ κηδεία της ἔγινε στὶς 29 Ἀπρίλη στὰ Γιάννινα κατὰ τρόπο πάνδημο. Πολυπληθεῖς συγγενεῖς της, Ζαγορίσιοι, ἐπιστήμονες, γνωστοὶ καὶ φίλοι μὲ ἀνάλογα αἰσθήματα λύπης συνόδευσαν τὴ Ζαγορίσια ἀρχόντισσα ὡς τὴν τελευταία της κατοικία. Τὸν ἐκλεκτὸ ἐπιστήμονα τῶν Γιαννίνων καὶ φίλο κ. Σπύρο Κατσαδήμα, τὸ παιδί της καὶ ὅλους τοὺς συγγενεῖς της ἡ ἐφημερίδα μας συλλυπᾶται θερμότατα. Εὐχόμαστε νὰ εἶναι ἐλαφρὸ τὸ Γιαννιώτικο χῶμα ποὺ τὴ σκέπασε. Ἂς εἶναι ἡ μνήμη της αἰώνια!

«Τὸ Ζαγόρι μας»

ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΓΡ. ΒΑΣΙΛΑ

Καθὼς γράφτηκε καὶ στὸ προηγούμενο φύλλο μας, στὶς 28 Μάρτη ἔφυγε ἀπὸ τοῦτο τὸ μάταιο κόσμο μιὰ πολὺ σεβάσμια γυναικίσια προσωπικότητα τοῦ Ζαγοριοῦ, ἡ Βικτ. Βασιλᾶ. Ὁ θάνατός της ἄρησε σημαντικὸ κενό, γιατὶ ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἀντιπροσωπευτικοὺς τύπους τῆς Ζαγορίσιας γυναίκας μιᾶς περασμένης ἐποχῆς. Ἀνήκει στὶς Ζαγορίσιες μορφὲς ποὺ διακρίθηκαν γιὰ ὅλη τους τὴ ζωὴ στὴν μόρφωση, στὴν σύνεση, στὴν καλοσύνη, στὴ διατήρηση τῆς Ζαγορίσιας παράδοσης στὸ μεράκι γιὰ νοικοκυριὸ καὶ πολιτιστικὴ πρόοδο. Μὲ καταγωγὴ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ Καπεσοβίτικη οἰκογένεια τῶν Μπανταβαλαίων γεννήθηκε στὸ ὄμορφο Καπέσοβο κατὰ τὸ 1883. Μοναχοκόρη τοῦ Ἀναστ. Μπανταβάλη μεγάλωσε μέσα στὶς ὄμορφες Ζαγορίσιες παραδόσεις καὶ ζυμώθηκε συναισθηματικὰ μὲ τὰ ἤθη τοῦ τόπου της. Σύνδεσε τὴ ζωή της μὲ τὸ Γρηγόρ. Βασιλά, Χρυσοχόο, ἀπὸ τὶς Καλαρρύτες. Ἔγινε παραδειγματικὴ μάνα ἑφτὰ παιδιῶν. Μὲ μεγάλη ὑπομονὴ καὶ καρτερικότητα ξεπέρασε τὰ μεγάλα χτυπήματα ποὺ τῆς ἐπαρμάλαξε ἡ μοίρα της, ποὺ ἦταν τόσο σκληρὴ γι' αὐτή, γιατὶ ἔχασε τὰ 4 ἀρσενικὰ παιδιά της. Δὲν ἀπογοητεύτηκε, δὲν ἀποθαρρύνθηκε ὅμως. Στάθηκε προστατευτικὸς βράχος γιὰ τὴν καλὴ ἀνατροφὴ τῶν κοριτσιῶν της.

Μέσα στὴν ψυχή της εἶχε βαθιὰ ριζωμένες τὶς ὄμορφες πατρο παράδοτες συνήθειες τοῦ Ζαγοριοῦ μας. Ἀνόθευτη ἡ ζωὴ της ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις, γιατὶ δὲν εἶχε ξεμακρύνει κατὰ τὴ μακρυνὴ ζωὴ της πέρα ἀπὸ τὰ Γιάννινα. Ἡ πνευματικὴ της διαύγεια, τὸ μεράκι της γιὰ τὸ Ζαγορίσιο νοικοκυριό, ἡ καλωσύνη της σὲ ὅλους καὶ ἡ ἀνθρωπιά της τὴ συνόδευαν ὡς τὴν ἡμέρα ποὺ σταμάτησε νὰ χτυπάει ἡ αἰωνόβια σχεδὸν καρδιά της. Μέχρις ὅτου πέθανε, οἱ κουβέντες της ἀποτελοῦσαν σημαντικὰ διδάγματα.

Γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀρετὲς της τὴν ἄλλη μέρα ἔγινε στὸ Καπέσοβο ἡ κηδεία της μὲ πάνδημο τρόπο. Μὲ σφιγμένη τὴν καρδιὰ ἀπὸ θλίψη τὴν ἀποχαιρέτησαν ὡς τὴν τελευταία της κατοικία ὅλο τὸ χωριό, πολλοὶ Ζαγορίσιοι καὶ γνωστοί. Ἡ Βικτωρία Βασιλᾶ ὑπῆρξε ἀπὸ τὶς γυναῖκες ποὺ δὲν ξεχνιοῦνται εὔκολα. Συλλυπούμαστε τὶς κόρες της καὶ εὐχόμαστε νὰ εἶναι ἐλαφρὸ τὸ Καπεσοβίτικο χῶμα ποὺ τὴ σκέπασε. Αἰωνία της ἡ μνήμη.

«Τὸ Ζαγόρι μας»

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΩΗΣ

Στὶς 9 τοῦ Ἀπρίλη ἡ καμπάνα τοῦ Σοποτελιοῦ σκόρπισε στὸ Ζαγορίσιο ἀέρα μὲ τὸ χτύπημά της ἕναν πολὺ πένθιμο ἀχό. Ἦταν ἡ ὥρα ποὺ πλῆθος ἀπὸ συγγενεῖς, γνωστοὺς καὶ φίλους συνόδευσαν στὴν τελευταία του κατοικία ἕναν ἐξαιρετικὸ πατριώτη καὶ ἄνθρωπο, τὸ Βασίλη Γώη.

Ὁ ἀλησμόνητος Βασίλης γεννήθηκε στὰ 1895 στὸ χωριὸ Βαγενήτι τῆς περιοχῆς Γραμμένου Τὰ πρῶτα γράμματα τἄμαθε στὸ χωριό του. Κατόπι στὰ Γιάννινα τέλεωσε τὴ Ζωσιμαία Σχολή. Μὲ τὴ στράτευσή του ἔγινε ἔφεδρος ἀνθ)γὸς στὸ Πυροβολικό. Στὴ ἐκστρατεία πολέμησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος της, ὅπου καὶ ἔγινε ὑπολογαγός, γιατὶ διακρίθηκε γιὰ ἀνδρεία. Δὲν παρέμεινε μόνιμα στὶς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ τὸ 1924 σύνδεσε τὴν τύχη του μὲ τὴ Βεατρίκη τὸ γένος Ἀνδρ. Ζέρβα ἀπὸ τὸ Σωποτσέλι, ὅπου καὶ ἐγκαταστάθηκε. Ἀρχικὰ ἀσχολήθηκε μὲ ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ κατόπι διορίστηκε δικαστικὸς ὑπάλληλος στὴν Εἰσαγγελία τῶν Γιαννίνων. Ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία δὲ αὐτὴ καὶ συνταξιοδοτήθηκε. Κατὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1940 εἶχε πάρει μέρος μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ ἐφ. λοχαγοῦ.

Ὁ Βασίλης Ζώης ὑπῆρξε ἕνας ἐξαίρετος πατριώτης, ἐθνικὸς ἀγωνιστής, ὑποδειγματικὸς οἰκογενειάρχης, εὐσυνείδητος ὑπάλληλος ὅσο λίγοι. Προσφιλὴς σὲ ὅλους διακρίνονταν γιὰ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀνθρωπιά του. Ὁλοκληρωμένη προσωπικότητα μὲ πλῆθος κοινωνικὲς ἀρετὲς. Ἡ μεγάλη αὐτὴ καρδιὰ ἔπαψε νὰ χτυπάει στὸ Σωποτσέλι στὶς 8 Ἀπρίλη.

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους ἡ κηδεία του ἔγινε πάνδημη. Τὸν συνόδεψαν εἰς τὸν τάφο του συγγενεῖς καὶ φίλοι, ἀπὸ ὅλο τὸ Ζαγόρι καὶ ἀπὸ τὰ Γιάννινα. Ὁ Β. Ζ. ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν ξεχνιοῦνται εὔκολα. Ἡ ἐφημερίδα μας συλλυπεῖται θερμότατα τὴ σύντροφό του κ. Βεατρίκη τὰ καλὰ παιδιά του καὶ ἐγγόνια του κι' ὅλους τοὺς συγγενεῖς του. Ὁ θάνατός του ἄφησε δικαιολογημένα μεγάλο κενό.

Ἂς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη του.

«Τὸ Ζαγόρι μας»

ΕΥΤΕΡΠΗ ΒΑΤΑΒΑΛΗ

ΝΕΓΑΔΕΣ.— Στὶς 12 τοῦ Μάη πέθανε καὶ κηδεύτηκε τὴν ἑπόμενη μέρα ἡ ἐνάρετη καὶ σεμνὴ Ζαγορίσια νοικοκυρὰ Εὐτέρπη Βαταβάλη, ἐτῶν 67, κόρη τοῦ σφαγιασθέντος ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους στὴ Δράμα ἐθνομάρτυρα Χριστοδούλου Σαχίνη καὶ σύζυγος τοῦ Ἀγησιλάου Βαταβάλη, συνταξιούχου Ε.Γ.Σ.Ι.

Ἡ ἀείμνηστη ἔχαιρε ἰδιαίτερης ἐκτιμήσεως ἀπὸ τὴν κοινωνία τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου ἔζησε ὅλα της τὰ χρόνια, καὶ ἀπὸ τοὺς χωριανοὺς της.

Ἡ ἀγάπη της γιὰ τὸ χωριὸ τὴν ἔκανε νὰ ζητήση μόνη της νὰ κηδευτεῖ στὸ τόπο της.

Τὴν κηδεία της παρακολούθησαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὰ γύρω χωριὰ καὶ τὰ Γιάννενα. Ἐπικήδειο ἐξεφώνησε ὁ δάσκαλος κ. Ἀριστ. Φώλας.

Στὸ σύζυγο τῆς μεταστάσης, στὰ παιδιὰ τῆς Χρῆστο καὶ Ἀμαλία Τσέτση καὶ Χρ. καὶ Μαίρη Μάντζιου στὸν ἐγγονό της ἀρχιτέκτονα Σταῦρο Τσέτση, στὰ ἀδέλφια της Ἀλέξανδρο καὶ Φιλοθέα Σαγίνη καὶ Κων)νο καὶ Εὐσέβεια Βελέντζα ἀπὸ τοὺς Κήπους καὶ σ' ὅλα τὰ ἀνήψια της εὐχόμαστε τὴν ἐξ ὕψους παηγοριά, στὴν ἀείμνηστη δὲ Εὐτέρπη ὅπως εἶναι ἐλαφρὸ τὸ Νεγαδιώτικο χῶμα ποὺ τὴν σκέπασε.

Ν.Κ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΙΟ

Στὸ 12ο φύλλο Μαρτίου 1979 τῆς ἐφημερίδας σας, δημοσιεύθηκε σχόλιο στὴ στήλη «Σημειώματα» στὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου ἔχουμε νὰ σᾶς κάνουμε τὶς ἑξῆς διευκρινήσεις:

Μολονότι ὁ ἐκ τοῦ χωριοῦ Κήποι κ. Χρυσόστομος Νούλης εἶχε προταθεῖ ἀπὸ τὴν Ὑπηρεσία μας τὸ 1977 γιὰ τὸ χάλκινο μετάλλιο γεωργικῆς ἀξίας «Βασιλέως Γεωργίου Β», οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας κατὰ τὴν περίοδο τῆς δικτατορίας, οὐδέποτε ἔστειλαν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ (βιβλιάριο οἰκονομικῶν προνομίων κλπ.) γιὰ τὸν ἀνωτέρω κάτοικο Κήπων Ζαγορίου.

Τὸ ἂν δόθηκαν στοὺς ἄλλους γεωργοκτηνοτρόφους ἄλλων περιοχῶν τῆς Χώρας μας τὰ μεταλλία καὶ τὰ βιβλιάρια οἰκονομικῶν προνομίων, δὲν μποροῦμε νὰ τὸ γνωρίζουμε.

Δὲν νομίζουμε ὅμως ὅτι ἐπιδήλησαν, γιατὶ ἡ τότε ἀνώμαλη κατάσταση ἀνέστειλε ἀπὸ τὸ 1967 καὶ μετὰ τὴ βράβευση τῶν προδευτικῶν γεωργοκτηνοτρόφων, ποὺ εἶχαν νὰ ἐπιδείξουν σημαντικὲς βελτιώσεις καὶ πρόοδους στὴν γεωργικὴ ἢ κτηνοτροφικὴ τους ἐκμετάλλευση.

Ὁ Διευθυντὴς Γεωργίας ἀδ.
Π. ΑΔΑΜΙΔΗΣ
ΑΤ—1)3ος

ΔΩΡΕΕΣ

ΕΛΑΤΗ.— Ὁ κ. Ἀλκιβιάδης Καρακώστας κατέθεσε στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου Ἐλάτης δραχμὲς πέντε χιλιάδες (5.000) εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωάννου Κ. Καρακώστα.

★

— Ὁ κ. Παντελῆς Παπαγεωργίου εἰς μνήμην τῆς Ἑλένης Δαρδάνη προσέφερε δρχ. 3000 διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Παρεκκλησίου «ὁ Ἅγιος Δημήτριος».

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΙΜΩΝ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑ-ΙΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

◆

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ — ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
('Υπεύθυνος σύμφωνα μὲ τὸ Νόμο)
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ἰωάννινα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.266 καὶ 28.088

◆

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΛΟΥΒΑΛΗΣ
Τυπογραφεῖο: Γ. Λούβαλη—Ε. Ἀποστόλου — Κ. Πασχάλη
28ης Ὀκτωβρίου 41

◆

Ποσὸ ἐτήσιας συνδρομῆς προαιρετικό.

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ● ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ● ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ● ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ●

ΠΟΙΟ ΕΠΙΤΥΧΗΣΕ Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝ. ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Ἀπὸ τὴν «Ἕνωσιν Ζαγορισίων Ἀθηνῶν» λάβαμε καὶ δημοσιεύουμε τὴν παρακάτω ἀπάντηση σὲ κρίσεις καὶ σχόλια τοῦ κ. Ἀν. Πρωμικήρη, σχετικὰ μὲ τὸ χορὸ τῶν Ζαγορίσιων

Ἀθῆναι 4 Μαΐου 1979

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Εἰς τὸ ἐκδοθὲν 11 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος σας «Τὸ Ζαγόρι μας» καὶ εἰς τὴν 11 αὐτοῦ σελίδα, ἐδημοσιεύθησαν κρίσεις καὶ σχόλια ἐκ μέρους τοῦ κ. Πρωμικήρη, μέλους τῆς Ἑνώσεως Ζαγορισίων διὰ τὸν χορόν της, τὸν ἀκόντα χώραν τὴν 18—2—79.

— Πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας παρακαλοῦμεν ὅπως δημοσιεύσετε τὰ παρακάτω:

Τὰς ἀπόψεις του διὰ τοὺς σκοποὺς καὶ στόχους τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει καθ' ἕκαστον ἔτος ὁ χορὸς ἀντιπαροεχόμεθα, δὲν θὰ παρδοῦμε ὅμως καὶ τὴν ἐκφρασθεῖσαν γνώμη του, περὶ τῆς ἐκπληρώσεως ἢ μὴ τούτων.

1) Τὸ κέντρον εἰς τὸ ὁποῖον ἔδοθη ὁ χορὸς ἐπελέγη κατόπιν αἰτήσεως ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ὁμοφώνου γνώμης του, ὑπῆρξε δὲ ἄνετον καὶ κατάλληλον, καθ' ἕκαστον δὲ Σαββατοκύριακον δίδονται σ' αὐτὸ συνεστιάσεις καὶ χοροὶ καὶ ἀπὸ Ἠπειρωτικὰς Ὀργανώσεις καὶ Σωματεῖα.

2) Ἡ συμμετοχὴ προσώπων εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον δὲν ἦτο περιορισμένη ἀλλὰ ὑπῆρξε ἡ μεγαλυτέρα πάσης ἄλλης ἐκδηλώσεως προηγουμένων ἐτῶν, ἀψευδεῖς δὲ μάρτυρες εἶναι τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα εἰς τὴν Ἕνωσιν, τὸ δὲ καταρτισθὲν πρόγραμμα ἀπέβλεπε εἰς ἐκδηλώσεις χοροῦ καὶ μόνον, τοὺς ὁποίους ἰδιαιτέρως ἐχάρηκαν οἱ ἐφοχώριοι τοῦ κ. Πρωμικήρη.

3) Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Πρόεδρου τῆς Ἑνώσεως ὑπῆρξεν ἡ ἐνδεδειγμένη εἰς τοιαύτας ἐκδηλώσεις καὶ ἄξιον ἀπορίας εἶναι, πῶς ὁ κ. Πρωμικήρης δὲν ἀντελήφθη ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἀλλὰ μέρος της μόνον, μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν μάλιστα ἐλαφρὰν βαρυηκοΐαν του, ποὺ ἀπέβλεπε εἰς τὴν ἐπλήρωσιν ὡρισμένων ζωτικῆς σημασίας στόχων, τῆ βοηθείᾳ ὅλων μας, διὰ τὴν καλυτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ Ζαγορίου μας.

4) Τὰς προσκλήσεις τὰς ὁποίας ἡ Διοίκησις τῆς Ἑνώσεως πρὸς τοὺς ἐπισήμους ἀπέστειλε, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν μόνον ἡ ἰδία γνωρίζει καὶ οὐχὶ ὁ κ. Πρωμικήρης, ὅλως ἀναρμόδιος ἄλλως τε πρὸς τοῦτο. — Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἐμφανίζει εἰς αὐτὸν, ὡς μόνον ἐπίσημον τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων ἀποτιμᾶ τοὺς τόσους ἄλλους ποὺ τὸν ἐτίμησαν. — Ἦτοι Στρατηγοὺς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ μή, τέως Ὑπουργοὺς καὶ βουλευτάς, Ἀνωτάτους Κρατικοὺς Ὑπαλλήλους καὶ Δικαστικοὺς, Ἐκπαιδευτικούς, τὰς Διοικήσεις τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, Συλλόγων καὶ Σωματείων κ.λ.π., πρὸς τοὺς ὁποίους οὐχὶ εὐκαταφρόνητος ἀριθμὸς καρτῶν, τιμῆς ἕνεκεν ἐδόθη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν κ. Δήμαρχο τὸ αὐτὸ ἐπράξαμε, ἀσχέτως ἐὰν ὁ κ. Πρωμικήρης ἐπιδίωξε διὰ τῆς ἀποσταλείσης ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Ἐφημερίδα σας, νὰ ἐμφανίσῃ τὴν Ἕνωσιν ὡς μὴ τιμήσασαν αὐτὸν προσηκόντως κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς του εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ, πρᾶγμα ποὺ ἡ ἐφημερίς σας ἀπέφυγε νὰ πράξῃ, ὡς καὶ ἑτέρα τοιαύτη ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενόν της νὰ μὴ δεχθῇ πρὸς δημοσίευσίν της.

5) Ὡς πρὸς τὸν προβληματισμὸν τῆς Ἑνώσεως διὰ τὴν αὔξησιν τῶν μελῶν της ὁ κ. Πρωμικήρης, ὡς γραμματεὺς τῆς Ἀδελφότητος Ἐλαφροτόπου γνωρίζει καλύτερον παντὸς ἄλλου, εἰς ποίας ἐνεργείας προέβη αὕτη μέχρι σήμερον καὶ ποῖα ἔγγραφα ἐξ αὐτῆς ἐξεδόθησαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἑκάστοτε Συνεδριάσεις μας πάντοτε ἐθίγετο τὸ φλέγον τοῦτο θέμα.

Ὅμως ὁποῖον ἐνδιαφέρον οὗτος ἐπεδείξατο, ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἰδιότητα, διὰ τὴν αὔξησι τῶν μελῶν τῶν ὁμοχωρίων του εἰς τὴν Ἕνωσιν, παρόμοιον ἐπεδείξαντο καὶ οἱ λοιπὲς Ζαγορισιακὲς Ἀδελφότητες, ὥστε εὐκόλως δύνανται νὰ ἐξαχθοῦν συμπεράσματα περὶ τῶν ὑπαιτίων ποὺ προεκάλεσαν τὴν ἀνωτέρω κατάστασιν.

6) Τέλος πρὸς μόρφωσιν σαφοῦς γνώμης περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τῆς προμνησθείσης Ἑορταστικῆς ἐκδηλώσεως τῆς Ἑνώσεως, παραπέμπομεν τὸν κ. Πρωμικήρη εἰς τὴν σελίδα 13 τοῦ φύλλου 11 τῆς ἐφημερίδος σας, ὡς καὶ τὴν τοιαύτην 4 τοῦ φύλλου 97878 τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Μέλλοντος πρὸς ἀνάγνωσίν των.

Ἐκ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ζαγορισίων

Διὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο
Ὁ Πρόεδρος
ΚΛ. ΒΛΑΔΙΚΑΣ

Ἀάθαμε ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ δάσκαλο κ. Βακάμη ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀνάγκη τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ἀρχοντικοῦ ΠΛΑΚΙΔΑ στὸ Κουκούλι, καθὼς καὶ τῆς γέφυρας ΚΟΚΚΟΡΟΥ.

Ἡ ἐφημερίδα μας ἔχει ἀσχοληθεῖ μὲ αὐτὰ τὰ θέματα καὶ δὲν θὰ ἀρνιόταν ὁπωσδήποτε φιλοξενία τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Βακάμη ἐὰν δὲν εἶχε δημοσιευθεῖ σὲ ἄλλη ἐγχώρια ἐφημερίδα πράγμα ποὺ ἀντιδαίνει στὸν κανονισμὸ δημοσιευμάτων τῆς ἐφημερίδας μας ὅπως κατ' ἐπανάληψη ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τὶς στῆλες της.

● Γιὰ τὸ ἴδιο λόγο δὲν δημοσιεύεται καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γ. Τόσκα ποὺ ἀναφέρεται στὴν τουριστικὴ ἀξιοποίηση τῶν χωριῶν μας.

Η ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Κάμαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος μιὰ μικρὴ γνωριμία μὲ τὰ χωριὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου. Θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Κίμωνα Κυριαζῆ καὶ τοὺς συνεργάτες του γιὰ τὴν φιλοξενία στὴν ἐφημερίδα, γιὰ τὴν προσπάθεια καὶ τὸν ἀγῶνα νὰ κρατηθεῖ τὸ «Ζαγόρι», νὰ ἐκθέτονται τὰ διάφορα θέματα καὶ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὰ χωριά, νὰ προτείνονται γνῶμες, νὰ διαδοθεῖ ἡ ἐφημερίδα στοὺς Ζαγορισίους, στὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας καὶ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ μαθαίνουν τὰ νέα καὶ νὰ γνωρίζουν τὶς ἀνάγκες διότι πιστεύουμε ὅτι θὰ βοηθήσουν ἄν κάποτε χρειαστεῖ.

Ἐπειδὴ στὸ τεῦχος τοῦ Ἀπριλίου ἀναφερθήκαμε στὶς ὁμορφιὲς τοῦ Ἀν. Ζαγορίου ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ δάση, τὰ γεμάτα ἀπὸ πεῦκα, ἔλατα, ὀξυές, καστανιὲς καὶ ἄλλα χρήσιμα δένδρα, κάναμε σκόπιμο νὰ δοῦμε πῶς θὰ διατηρήσουμε.

Ἡ ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος πρέπει νὰ τύχει ἰδιαίτερης προσοχῆς κυρίως ἀπὸ τὴν Δασικὴ Ὑπηρεσία ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἀσχολεῖται μόνο στὴν τοποθέτηση πινακίδων μὲ εἰκόνες καὶ συνταρσεις ὅπως τὰ «Ἀγαπᾶτε τὰ δάση», «Μὴν πετᾶτε ἀναμμένα τσιγάρα». «Τὸ δάσος δίνει ζωή» κ.λ.π. ἀλλὰ νὰ προβεῖ σὲ πιὸ οὐσιώδη καὶ ἀποτελεσματικὰ μέτρα ὅπως ἡ διάνοιξη περιφερειακῶν δασικῶν δρόμων, ἀφοῦ γίνουν μελέτες μὲ μελλοντικὲς προοπτικές, γιὰ δύο σκοπούς: ὁ πρῶτος σκοπὸς εἶναι ἡ διαφύλαξη καὶ προστασία καὶ ὁ δεύτερος ἡ ἐκμετάλλευση καὶ ἡ ἀνάπτυξη.

Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν οἰκογενειῶν τοῦ Ἀν. Ζαγορίου καθὼς καὶ τῶν χωριῶν Δάϊστας Ἠλιοχωρίου, Βρυσοχωρίου, Σκαμνελίου καὶ Τσεπελόβου ζοῦν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν δασῶν (ὑλοτομία).

Ἁπλᾶ καὶ μὲ λίγα λόγια θὰ ἀναφερθοῦμε σὲ μία καὶ μόνη περίπτωση ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς ἑνὸς παρθένου δάσους, τῆς Λάϊστας, ποὺ πρὶν ἕνα χρόνο ἀποτεφρώθηκε.

Στὴν περυσινὴ καταστροφὴ, ἔλαβαν μέρος πάρα πολλοὶ κάτοικοι, ὑλοτόμοι, δασικοὶ καθὼς καὶ στρατός. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀναγκάζονταν νὰ διανύσουν ἀπόσταση μὲ τὰ πόδια 4—5 ὧρες, μπορεῖ καὶ παραπάνω γιὰ νὰ φτάσουν στὸ σημεῖο ὅπου ράγισε ἡ καρδιὰ τους ἀντικρύζοντας μία τραγικὴ εἰκόνα τοῦ δάσους ποὺ καταστρεφόταν.

Μόνο ἕνας Νέρων θὰ μποροῦσε νὰ εὐχαριστηθεῖ ἀπὸ τὸ ἀπαίσιο θέαμα ποὺ συνεχιζόταν ἐπὶ τέσσερα ἡμερόνυχτα ἐπειδὴ δὲν ἦταν δυνατὴ ἡ ἔγκαιρη ἐπέμβαση τῶν ἀτόμων λόγω τῆς ἀνυπαρξίας δασικῶν δρόμων γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ θέσουν ὑπὸ ἔλεγχον τὸν κίνδυνο αὐτό.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν διαφύλαξη καὶ προστασία, ἡ διάνοιξη τῶν δασικῶν δρόμων εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ δάσους. Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἄλλο μεγάλο θέμα ποὺ δὲν ἀναπτύσσεται εὔκολα.

Μέτρα ὅμως γιὰ τὴν διαφύλαξη καὶ προστασία τῶν δασῶν πλὴν τῆς Δασικῆς ὑπηρεσίας πρέπει νὰ λάβουν ὅλες οἱ κοινότητες ἀνάλογα, καὶ ξεχωριστὰ ὁ καθένας ποὺ βρίσκεται στὸ δάσος γιὰ ὁποιονδήποτε σκοπό. Ἂς μὴν ξεχνᾶμε ποτὲ ὅτι «τὸ προλαμβάνειν εἶναι καλλίτερον τοῦ θεραπεύειν» καὶ εἰδικὰ στὸ δάσος δὲν ὑπάρχει θεραπεία.

ΑΘΑΝ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ
Ἀσφαλιστὴς

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

Ἦταν ὡραία ἡ ἰδέα τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ». Ἀξίζουν θερμὰ συγχαρητήρια στὴν Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ ὡραῖο της ξεκίνημα. Ἡ σύνθεσή της μᾶς ἐγγυᾶται πὼς στὴν πορεία θὰ βελτιώσει καὶ θὰ ὁλοκληρώσει τὸ μεγάλο καὶ βαρὺ ἔργο ποὺ ἀνέλαβε ἀν ὅλοι μας συντελεστικὰ βοηθήσουμε στὴν προσπάθειά της αὐτή. Τὸ κάθε της φύλλο ζωντανεύει τὰ βιώματά μας καὶ μᾶς φέρνει πιὸ κοντὰ στὸ ἀγαπημένο μας Ζαγόρι, ποὺ τὶς ὀμορφιές του μᾶς στέρησαν οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς.

Εὔχομαι ὁλόψυχα ἡ ἀγαπημένη μας ἐφημερὶς νὰ γίνει τὸ βῆμα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ προβληθοῦν τὰ τόσο καφτὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν τόπο μας, πρὸς κάθε ἀρμόδια κατεύθυνση καὶ μὲ ἀπονοία καὶ ἐπιμονὴ νὰ ζητηθεῖ ἡ λύση τους. Μόνο ἔτσι θὰ προσέχτει τὸ Ζαγόρι ποὺ τόσο ἐγκαταλείφτηκε ἀπὸ ὅλους τοὺς φορεῖς.

Καὶ πάλι θερμὰ συγχαρητήρια

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
Πεδ. Ἄρεως

Κοινωνικά

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΥΣ

— Τὴ δεύτερη μέρα τοῦ Πάσχα εἴχαμε τρεῖς ὡραίους γάμους. Στεφανώθηκαν: ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ μας κ. Τάκης Βενέτης στὸν Ἅγιο Γεώργιο Ἰωαννίνων μὲ τὴν δ. Βούλα Παππᾶ, ἡ χωριανή μας Ἄννα Σκουτέρη —ἐν τυπωσιακῇ νύφῃ— στὴ Μητρόπολη Ἰωαννίνων μὲ τὸν κ. Κώστα Λιάσκο καὶ ὁ Ἀλέκος Καψάλης στὴν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ μας μὲ τὴν δ. Κικὴ Τσάτση. Μετὰ τὴ στέψη τῶν τελευταίων ἀκολούθησε —ὡς τὴν ἄλλη μέρα— παλιοκαιρίσιο γλέντι μὲ κλαριντζῆ τὸ ἀηδόνι μας Λευτέρη Σαρρέα.

Στὰ νέα ζευγάρια εὐχόμαστε: μακροζωΐα, εὐγονία, εὐτυχία.

— Ἡ κ. Χαρὰ Γ. Ράπτη, τὸ γένος Μαρούτση, ὑπάλληλος τῆς Γενικῆς Τράπεζας στὰ Γιάννινα, ἔγινε μανούλα χαριτωμένης κορούλας. Εὐχόμαστε στὸν παπού, στὶς γιαγιάδες καὶ προγιαγιάδες νὰ χαροῦν τὸ μωρὸ καὶ νυφούλα.

— Ἡ ἐγκαταστημένη στὴ Νέα Ὀρκη χωριανή μας κ. Ἀμαλία Μαλάμου, τὸ γένος Σκουτέρη, ἔφερε στὴ ζωὴ ἀγοράκι ποὺ τοῦ εὐχόμαστε: «Τύχη ἀγαθή» καὶ νὰ μοιάση σὲ ὀμορφιὰ καὶ λυγεράδα τὴ μανούλα του.

●

ΜΑΝΑΣΣΗ.— Στὶς 29 Ἀπρίλη στὸν ἱερὸ Ναὸ Ἀρχιμανδρείου στὰ Γιάννενα, παντρεύτηκαν ὁ Γεώργιος Ι. Ματσόπουλος, ἀπὸ τὴ Μανασσῆ, καὶ ἡ Ἐλπίδα Διαμάντη.

◆ Τοὺς εὐχόμαστε εὐτυχισμένη ζωή.

★

ΣΚΑΜΝΕΛΙ.— Στὴν Πάτρα ἔγινε ὁ γάμος τῆς Φρόσως Μπούκα, ἀπὸ τὸ Σκαμνέλι, καὶ τοῦ Σταύρου Γιακουμάτου.

◆ Τοὺς εὔχομαι ὁλόψυχα κάθε εὐτυχία.

Τούλα

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ.— Ἀμοιβαία ὑπόσχεση γάμου ἔδωσαν ἡ δ. Ἀθανασία Καραγιανοπούλου καὶ ὁ Ἀναστάσιος Τσουμίδης ἀπὸ τὸ Βρυσοχώρι.

◆ Τοὺς εὐχόμαστε καλὰ στέφανα

ΘΑΝΑΤΟΙ

Στὰ Γιάννινα ἀπεβίωσε ἡ Ἰουλία Α. Γκίνου, ἀπὸ τὴν Ἐλάτη.

— Τὴν 6η Μαΐου μετεφέρθη ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκηδεύθη ἡ σορὸς τοῦ Στεφ. Παπαϊωαννίδη ἐτῶν 54. Τὴν κηδεία του παρακολούθησε ὅλο τὸ χωριό.

Τὴν μάνα του καὶ τ' ἀδέλφια του συλλυπούμεθα.

— Τὴν ἴδια μέρα τὸ ἀπόγευμα μετεφέρθη ἀπὸ τὰ Γιάννινα καὶ ἐκηδεύθη ἐν μέσω ὅλω τῶν χωριανῶν καὶ πολλῶν ἐξ Ἰωαννίνων χωριανῶν καὶ συναδέλφων τῆς θυγατρός της Γεωργίας Ὑπαλλήλου Κρατικοῦ Νοσοκομείου ἡ σορὸς τῆς πρεσβυτέρας Ἀγγελικῆς Παπακογιάννη.

◆ Θερμὰ συλληπητήρια στὶς θυγατέρες της Γεωργία καὶ Ζωΐτσα.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΘΕΣ)ΝΙΚΗΣ

Τὴν 28ην Ἀπριλίου ξεκίνησαν τὰ μέλη τῆς Νεολαίας τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑστίας Θεσσαλονίκης νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰ ἀπομακρυσμένα χωριὰ τῆς περιοχῆς Ἰωαννίνων, Μετὰ ἀπὸ ἕνα πολύωρο ἀλλὰ εὐχάριστο ταξείδι ἔφθασαν τὰ μεσάνυχτα στὰ Δολιανά, ὅπου καὶ διανυκτέρευσαν στὴν Μαθητικὴ Ἑστία.

Τὴν ἑπομένη ἐπεσκέφθησαν τὸ φυλάκιο τῆς Κακαβιᾶς ὅπου καὶ μοίρασαν δῶρα στοὺς φρουρούς. Φωτογραφήθηκαν μὲ τοὺς στρατιῶτες ἐνῶ τοὺς ἔγινε ἐνημέρωση γιὰ τὰ σκλαβωμένα χωριὰ τῆς Β. Ἠπείρου. Κατόπιν ἀναχώρησαν γιὰ Δελβινάκι, Πωγωνιανή, Μερόπη, Βασιλικὸ ὅπου ἐπεσκέφθηκαν τὸ σπίτι τοῦ ἀείμνηστου Πατριάρχη Ἀθηναγόρα.

Στὴ συνέχεια πῆγαν στὸ μαγευτικὸ τοπίο τῆς γέφυρας τοῦ Βοϊδομάτη. Ἀργὰ τὸ βράδυ ἔφθασαν στὴν Κόνιτσα ὅπου καὶ διανυκτέρευσαν.

Τὴν Δευτέρα 30 Ἀπριλίου ἀνέβηκαν στὸ λόφο τοῦ Καλπακίου ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ ξακουστὸ ἄγαλμα τοῦ Στρατιώτου τοῦ '40. Ὕστερα διὰ μέσου τοῦ Μονοδενδρίου, ἔφθασαν στὸ Φαράγγι τοῦ Βίκου γιὰ τὸ ὁποῖον ὅ,τι καὶ νὰ γραφῆ εἶναι λίγο.

Τὴν τελευταία μέρα ἐπεσκέφθηκαν τὸ Μουσεῖο Βρέλη ὅπου ὑπάρχουν κέρινα ὁμοιώματα. Μετὰ πῆγαν στὸ Σπήλαιο Περάματος μὲ τοὺς φημισμένους σταλακτῖτες καὶ σταλαγμῖτες.

Σὰν τελευταῖο σταθμὸ τῆς ἐκδρομῆς ἄφησαν τὸ Μέτσοβο μὲ τ' ἀργοντικά. Σὲ κάθε μέρος ποὺ ἐπισκέφθηκαν πλησίασαν τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς ρώτησαν γιὰ τὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΕΣ

ΒΙΤΣΑ.— Ἔγιναν ἐκλογὲς γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκπολιτιστικοῦ Συλλόγου Βίτσης «Ἀλέξιος καὶ Ἀγγελικὴ Παπάζογλου».

Ἐξελέγησαν: Βασδέκης Ε. Εὐθύμιος, Πρόεδρος

Καραγιάννης Γ. Σπῦρος, Ἀντιπρόεδος.

Παπαχρῆστος Χ. Ἰωάννης Γραμματεύς.

Κόντος Π. Ἰωάννης, Ταμίας.

Καὶ μέλη: Ζαφείρης Π. Ἀναστάσιος, Καραγιάννης Α. Δημήτριος, Βασδέκη Ε. Εἰρήνη.

Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπή: Ἀναγνωστάκη Γ. Ἑλένη, Βασδέκη Π. Ζωή, Καραγιώργη Κ. Εὐρυδίκη.

ΠΑΣΧΑ - ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ - ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ

● Πολλοὶ ξενητεμένοι χωριανοὶ πέρασαν μαζὶ μας ὅλες τὶς γιορτὲς τοῦ Πάσχα.

Ἐπίσης ἀπ' τὴ Μ. Παρασκευὴ καὶ τὶς μέρες τοῦ Πάσχα, γιόρτασαν μαζὶ μας καὶ πολλοὶ ἐκδρομεῖς Ἀθηναῖοι. Τὸ χωριὸ παρουσίασε ζηλευτὴ κίνηση. Ἐντύπωση προκάλεσε ἡ ἐπίσκεψη πολλῶν ξένων, ἰδίως Ἀθηναίων.

Τὴν Παρασκευὴ τῆς Διακαινισήμου, μιὰ κατακάθαρη καὶ ξάστερη μέρα, ἔγινε τὸ πανηγύρι τῆς Ζωοδόχου πηγῆς στὸ Μοναστῆρι τοῦ χωριοῦ ποὺ εἶναι χτισμένο σὲ ἀπόκρημνο βράχο, πλάϊ στὸ ποτάμι «Βοϊδομάτη» ποὺ κυλάει τὰ ἄφθονα καὶ κρυστάλλινα νερὰ του μὲ τὶς νόστιμες πέστροφες. Μετὰ τὸν ἁγιασμὸ ὅλος ὁ κόσμος ἀνέβηκε στὸ χωριὸ ποὺ στήθηκε στὴ μεγάλη πλατεία ζηλευτὸ γλέντι ποὺ κράτησε ὡς τὶς πρωϊνὲς ὧρες τῆς ἄλλης ἡμέρας μὲ παραδειγματικὴ τάξη. Πρωτοφανὴς ἡ κίνηση. Πανηγυριστὲς ἀπ' ὅλα τὰ γύρω χωριά. Γέμισαν οἱ δρόμοι ἀπ' τὴ μία ἄκρη τοῦ χωριοῦ ὡς τὴν ἄλλη ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητα ποὺ πηγαινοέρχονταν στὸ Μοναστήρι καὶ τὸ χωριό.

Ἡ ἴδια κίνηση παρατηρήθηκε ὡς τὶς βραδυνὲς ὧρες καὶ τὴ μέρα τῆς Πρωτομαγιᾶς. 500—600 αὐτοκίνητα ἀνεβοκατέβαιναν ἀπ' τὸ ποτάμι στὸ χωριό. Πολὺ βοήθησε καὶ ἡ ξάστερη καὶ καλοκαιρινὴ ἡμέρα.

● Ἀναμένεται ἡ ἀποστολὴ καὶ τοποθέτηση τῆς κεφαλῆς στὸ Ἡρῶο ποὺ στήθηκε, τοῦ ἀειμνήστου συνταγματάρχου ἥρωα Χρήστου Ζωΐδη, ἀπὸ τὴ θυγατέρα του Νιόβη Μπένου.

● Ἀπὸ ἔλλειψη πιστώσεως διακόπηκαν ἀπὸ τὴ ΜΟΜΑ οἱ ἐργασίες διαπλατύνσεως τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ἀρίστης - Βίκου, ὅπου ἡ μεγαλόπρεπη χαράδρα τοῦ «Βίκου» μοναδικὴ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

● Ἀξιοπρόσεκτη, ἐνθαρρυντικὴ καὶ παρήγορη οἰκοδομικὴ κίνηση παρατηρεῖται στὸ χωριὸ κι ὅλοι ἐλπίζουμε νὰ σταματήσει ὁ ἐκπατρισμὸς, μὲ τὴ δημιουργία εὐνοϊκῶν συνθηκῶν, ἰδίως μὲ τὴν κτηνοτροφία, γιὰ τὴν παραμονὴ τῶν κατοίκων στὸν τόπο τους.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ

ΚΟΥΚΟΥΛΙ.— Ἄρχισαν πάλι τὰ πανηγύρια τῶν Ζαγοροχωρίων. Ἔτσι τὴν Παρασκευὴ μετὰ τὸ Πάσχα, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἔγινε τὸ πανηγύρι στὸ Κουκούλι.

Παρ' ὅλο ποὺ ὁ καιρὸς δὲν ἦταν πολὺ εὐνοϊκὸς γιὰ νὰ καθήσουν κανεὶς στὸ μεσοχώρι νὰ ἀπολαύσει τὰ Ζαγορίσια τραγούδια, οἱ Ζαγορίσιοι μὲ πολὺ κέφι κάθονταν κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα πλατάνια τοῦ χωριοῦ.

Μὲ μεγάλο κέφι ἔγινε τὸ πανηγύρι τὴν παραμονὴ καὶ τὴν ἄλλη μέρα. Στὸ μεσοχώρι τὰ τραπέζια γεμᾶτα μὲ παρέες ἀπ' τὸ χωριό, ἀπ' τὰ γύρω χωριὰ κι ἀπ' τὰ Γιάννινα. Ζαγορίσιοι ὀργανοπαίχτες δὲν σταμάτησαν νὰ παίζουν κι' οἱ μερακλῆδες νὰ χορεύουν ἀσταμάτητα μέχρι τὶς πρωϊνὲς ὧρες.

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στὴ Νομαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ νομοῦ τῶν Γιαννίνων γιὰ τὴ χρονιὰ «Ἑλληνικὴ Παράδοση» ἔχουν ὁριστεῖ σὰν μέλη της καὶ τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς μας Ἐπιτροπῆς κ.κ. Κώστας Λαζαρίδης καὶ Ἰωάννης Νικολαΐδης.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 6η ΣΕΛ.

προσανατολισμένη πάνω στὸ σπίτι, στὴ δομὴ τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ τοπίου.

Τέλος σὰν ἀνακεφαλαίωση τονίζουμε τὶς προσπάθειες ποὺ ἔγιναν στὴ μελέτη:

1) Ἀνάλυση καὶ ἀντιπαραβολὴ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀκμῆς τοῦ Ζαγοριοῦ καὶ τῆς σημερινῆς κατάστασης.
2) Συνδυασμὸς τῆς διάσωσης καὶ διατήρησης τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς μὲ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς.
3) Προσοχὴ στὴν ἑνότητα τῆς γεωγραφικῆ τοῦ χώρου τῆς μελέτης, καί
4) Κίνδυνος ρήξης καὶ διάσπασης μὲ τὸ παρελθὸν λόγω ραγδαίας καὶ ἀπότομης ἐξέλιξης.

ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ D.P.L.G.
D.E.A. DE GEOGRAPHIE

ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Τὰ τελευταῖα τρία χρόνια, κάθε χειμώνα, μὲ τὶς μεγάλες κακοκαιρίες, ἡ συγκοινωνία τοῦ Βρυσοχωρίου καὶ Ἡλιοχωρίου μὲ τὰ Γιάννινα κόβεται ἀρκετὸν καιρό. Αἴτια ἡ καθίζηση ποὺ γίνεται ἀνάμεσα Ἡλιοχωρίου - Βρυσοχωρίου καὶ οἱ καταπτώσεις χωμάτων ἀνάμεσα Ἡλιωχώρι καὶ διακλάδωση Λάϊστας.

Οἱ κάτοικοι τῶν δυὸ αὐτῶν χωριῶν ἀναγκαστικὰ τότε, πεζοποροῦν μιάμιση τουλάχιστον ὥρα, φορτωμένοι καὶ τσαλαβουτώντας ὡς τὸ γόνα στὶς λάσπες, ὥσπου φτάνει τὸ λεωφορεῖο. Κι ἂν ἀρρωστήσει κανένας ἢ μεταφέρεται μὲ φορεῖο ὡς τὸ αὐτοκίνητο ἢ ἂν δὲν γίνεται αὐτό, μένει χωρὶς καμμιὰ θεραπευτικὴ ἀγωγή, γιατί δὲν μπορεῖ νὰ φθάσει ἐκεῖ γιατρός.

Φέτος, εὐτυχῶς, ἡ διακοπὴ δὲν κράτησε πολύ. Μὲ τὴν καλοκαιρία τοῦ Φλεβάρη ἡ Δ)νση Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Νομαρχίας καὶ τῆς ΜΟΜΑ, ποὺ ἔχει τὴν ἐργολαβία τοῦ δρόμου αὐτοῦ κινητοποιήθηκαν γρήγορα, ἀποκατέστησαν πρόχειρα τὶς ζημιὲς καὶ ἡ συγκοινωνία, πάλι καὶ στὴν ἀξιάδα τοῦ ὁδηγοῦ τοῦ λεωφορείου γίνεται τακτική.